

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

Г-ЖА J. КОКОТТ

представено на 14 април 2011 година¹

Съдържание

I — Въведение	I - 10337
II — Фактическа обстановка	I - 10338
III — Производството пред Съда	I - 10340
IV — По искането за отмяна на обжалваното съдебно решение	I - 10341
A — По някои правни въпроси във връзка с прилагането на член 82 ЕО (шесто, седмо, осмо и девето правно основание)	I - 10341
1. Предварителни бележки	I - 10341
2. По определянето на съответния географски пазар (шесто правно основание)	I - 10342
а) Първа част от шестото правно основание	I - 10342
б) Втора част от шестото правно основание	I - 10344
в) По някои допълнителни доводи, изложени в рамките на шестото правно основание	I - 10345
г) Междинно заключение	I - 10346
3. По господстващото положение на Solvay (седмо правно основание) ..	I - 10346
а) По препратките от Solvay към изложеното от него шесто правно основание	I - 10347

¹ — Език на оригиналния текст: немски.

SOLVAY/КОМИСИЯ

- б) По господстващото положение на национални пазари (втора част от седмото правно основание) I - 10347
 - i) По твърдението, че Общият съд е анализирал само пазарните дялове I - 10347
 - ii) По твърдяното пренебрегване на редица доводи, изложени от Solvay I - 10348
 - iii) По твърдението за недостатъчно доказателства за пазарните дялове I - 10349
- в) По твърдяното наличие на извънредни обстоятелства (трета част от седмото правно основание) I - 10349
 - i) По изискванията към мотивите на обжалваното съдебно решение I - 10349
 - ii) По изискванията към мотивите на спорното решение I - 10350
 - iii) По твърдяното нарушение на член 102 ДФЕС (член 82 ЕО).. I - 10351
- г) Междинно заключение I - 10351
- 4. По злоупотребата на Solvay с господстващо положение (осмо и девето правно основание) I - 10351
 - а) По груповата отстъпка, предоставена на Saint-Gobain (осмо правно основание) I - 10351
 - i) По довода, изведен от липса на клауза за изключителност.. I - 10352
 - ii) По довода, изведен от ниския размер на груповата отстъпка I - 10354
 - iii) По довода, изведен от липсата на въздействие върху конкуренцията I - 10355
 - iv) Междинно заключение I - 10356

- б) По дискриминационния характер на търговските практики на Solvay (девето правно основание) I - 10356
 - i) Първа част от деветото правно основание I - 10356
 - По твърдението за изопачаване на писмените становища, представени от Solvay I - 10356
 - По грешките по същество I - 10357
 - ii) Втора част от деветото правно основание I - 10361
 - По твърдяното изопачаване на писмените становища, представени от Solvay I - 10361
 - По липсата на мотиви I - 10361
 - iii) Междинно заключение I - 10363

- Б — По забраната за използване на доказателства, събрани при извършената през април 1989 г. проверка (второ правно основание) I - 10363
 - 1. По допустимостта на второто правно основание I - 10363
 - 2. По основателността на второто правно основание I - 10364
 - а) По първата и втората част от второто правно основание (нарушения на член 14, параграф 3 и на член 20, параграф 1 от Регламент № 17) I - 10364
 - б) По третата част от второто правно основание (твърдение за изопачаване на факти) I - 10367
 - в) Междинно заключение I - 10368

- В — По правото на защита (трето, четвърто и пето правно основание) I - 10368
 - 1. По правото на достъп до преписката (трето и четвърто правно основание) I - 10369
 - а) По допустимостта на третото и четвъртото правно основание .. I - 10371

б)	По частите от преписката, до които е получен достъп едва в производството пред Общия съд (четвърто правно основание)	I - 10372
i)	Първа част от четвъртото правно основание	I - 10372
ii)	Втора част от четвъртото правно основание	I - 10375
iii)	Междинно заключение	I - 10377
в)	По загубването на части от преписката (трето правно основание)	I - 10377
2.	По правото на изслушване (пето правно основание)	I - 10381
a)	Първа част от петото правно основание	I - 10381
б)	Втора част от петото правно основание	I - 10382
в)	Междинно заключение	I - 10386
Г —	По правото на процес в разумен срок (първо правно основание)	I - 10386
1.	Изисквания при преценката на продължителността на производството (първа и втора част от първото правно основание)	I - 10386
a)	По предварителния въпрос дали изложените от Solvay оплаквания са неотнормирани	I - 10387
б)	По необходимостта от цялостна преценка на продължителността на производството (първа част от първото правно основание)	I - 10387
в)	По твърдяната липса на мотиви (втора част от първото правно основание)	I - 10389
2.	Правни последици от производството с прекомерна продължителност (трета, четвърта и пета част от първото правно основание)	I - 10390
a)	Изискване за накърняване на правото на защита (трета част от първото правно основание)	I - 10390

б)	Последици от продължителността на производството за възможността на Solvay за защита в настоящия случай (четвърта част от първото правно основание)	I - 10393
i)	По твърдяната липса на мотиви	I - 10394
ii)	По твърдените грешки по същество	I - 10394
iii)	По някои допълнителни оплаквания	I - 10396
iv)	Междинно заключение	I - 10396
в)	Твърдян отказ на Solvay от намаляване на глобата (пета част от първото правно основание)	I - 10396
3.	Междинно заключение	I - 10398
Д —	Отмяна на обжалваното съдебно решение	I - 10398
Е —	Произнасяне по жалбата, подадена на първа инстанция	I - 10399
1.	По правото на достъп до преписката	I - 10399
2.	По правото на изслушване	I - 10400
3.	По правото на процес в разумен срок	I - 10400
4.	Междинно заключение	I - 10403
V —	По искането за намаляване на глобата	I - 10403
А —	Предварителна бележка	I - 10404
Б —	Намаляване на глобата	I - 10406
1.	По прекомерната продължителност на административното и съдебното производство	I - 10406
2.	По размера, с който трябва да бъде намалена глобата	I - 10409
VI —	По съдебните разноски	I - 10411
VII —	Заключение	I - 10412
I -	10336	

I — Въведение

1. Дали времето наистина лекува всички рани, както гласи една стара поговорка, може да бъде сериозно поставено под съмнение с оглед на настоящия спор. Вече над 20 години администрацията и юрисдикциите на европейско равнище се занимават с настоящото дело. Поколения юристи работят по него. Изчезват преписки, а съдебните производства се проточват с години.

2. Началото на този спор датира от 80-те години на XX век. Европейската комисия упреква белгийското предприятие Solvay по-конкретно в злоупотреба с господстващо положение на пазара на сода² между 1983 г. и 1990 г. Поради това Комисията двукратно налага на Solvay глоби (през 1990 г. и през 2000 г.), които Solvay оспорва и към настоящия момент пред Общия съд.

3. По настоящото дело този случай за втори път е предмет на разглеждане от Съда като касационна юрисдикция. На настоящия етап страните в производството по същество все още спорят — освен по редица други въпроси — по два правни

въпроса от основополагащо значение, единият от които се отнася до правото на достъп до преписката, а другият — относно принципа на разумна продължителност на производството.

4. От една страна, Solvay твърди, че не му бил предоставен надлежно достъп до преписката, в резултат на което било нарушено правото му на защита. В това отношение пред Съда по-конкретно се поставя въпросът как следва да се тълкува обстоятелството, че Комисията не може да открие част от документите, свързани с административното производство.

5. От друга страна, Solvay твърди, че продължителността на административното и съдебното производство по това дело е прекомерна. Това било нарушение на основното право на процес в разумен срок.

6. Впрочем успоредно на настоящото производство по обжалване Solvay се оплаква от прекомерната продължителност на

² — Содата се използва за производство на стъкло (тежка сода), в химическата промишленост и при металообработването (лека сода). Следва да се прави разграничение между природна сода (тежка сода) и синтетична сода (тежка и лека сода). Природната сода се получава от стриване, пречистване и калциниране на самороден натриев карбонат. Синтетичната сода е резултат от реакцията на обикновена сол с варовик посредством разработения от братята Solvay през 1863 г. метода „амоняк—сода“.

производството и в жалба³ пред Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), насочена срещу всички 27 държави — членки на Европейския съюз, и изведена от твърдяно нарушение на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ⁴.

злоупотреба с господстващо положение на пазара на сода.

II — Фактическа обстановка

7. Както посочва Общият съд⁵, през април 1989 г. на основание член 14 от Регламент № 17⁶ Европейската комисия извършва неочаквани претърсвания („проверки“) на търговските помещения на различни предприятия, които извършват дейност на пазара на сода, и по-конкретно на белгийското предприятие Solvay⁷. Впоследствие тя изисква допълнителни сведения от заsegнатите предприятия.

8. След приключване на разследването си Комисията упреква Solvay, от една страна, в участие в картел и от друга, в

9. Настоящото производство се отнася само до установената от Комисията злоупотреба с господстващо положение⁸. Във връзка с това през 1990 г. в първо решение на основание член 86 от Договора за ЕИО във връзка с Регламент № 17 (Решение 91/299/ЕИО⁹) Комисията налага на Solvay сравнително висока към тогавашния момент глоба от 20 милиона евро¹⁰. Общият съд обаче отменя първото решение, тъй като то страда от порок във формата, свързан с неговата заверка¹¹. В резултат

3 — Жалбата, подадена от Solvay до ЕСПЧ, датира от 26 февруари 2010 г. и е приложена към жалбата на това предприятие, по която е образувано настоящото производство.

4 — Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „ЕКПЧ“, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.).

5 — Вж. във връзка с това и по-нататък точки 19—59 от обжалваното съдебно решение.

6 — Регламент (ЕИО) № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 година, Първи регламент за прилагане на членове [81 ЕО] и [82 ЕО] от Договора (ОВ L 13, 21.2.1962 г., стр. 204; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 3).

7 — Solvay SA (по-рано Solvay et Cie SA) е учредено по белгийското право акционерно дружество, осъществяващо дейност във фармацевтичната, химическата, пластмасовата и преработвателната промишленост. Освен Solvay проверките засягат и предприятията AKZO, Chemische Fabrik Kalk (CFK), Imperial Chemical Industries (ICI), Matthes & Weber и Rhône Poulenc. Тези проверки са извършени във основа на решението на Комисията от 5 април 1989 г. за проверка, части от което са възпроизведени в точка 19 от обжалваното съдебно решение.

8 — Що се отнася до установеното от Комисията участие на Solvay в картел, препращам към моето заключение с днешна дата, представено по паралелното производство пред Съда по дело Solvay/Комисия (C-110/10 P).

9 — Решение 91/299/ЕИО на Комисията от 19 декември 1990 година относно процедура по прилагане на член 86 от Договора за ЕИО (IV/33.133 — В: Натриев карбонат — Solvay) (ОВ L 152, 1991 г., стр. 21). Това решение е само едно от четирите решения, които Комисията приема на този ден и имат за адресати предприятията, осъществяващи дейност на пазара на сода. От другите решения едно има за адресати Solvay и ICI (Решение 91/297/ЕИО на Комисията от 19 декември 1990 година относно процедура по прилагане на член 85 от Договора за ЕИО (IV/33.133 — А: Натриев карбонат — Solvay, ICI) (ОВ L 152, 1991 г., стр. 1), едно — Solvay и CFK (Решение 91/298/ЕИО на Комисията от 19 декември 1990 година относно процедура по прилагане на член 85 от Договора за ЕИО (IV/33.133 — Б: Натриев карбонат — Solvay, CFK) (ОВ L 152, 1991 г., стр. 16) и едно — ICI (Решение 91/300/ЕИО на Комисията от 19 декември 1990 година относно процедурата по прилагане на член 86 от Договора за ЕИО (IV/33.133 — Г: Натриев карбонат — ICI) (ОВ L 152, 1991 г., стр. 40).

10 — Към този момент 20 милиона еку.

11 — Решение на Общия съд от 29 юни 1995 г. по дело Solvay/Комисия (T-32/91, Recueil, стр. II-1825), потвърдено с Решение на Съда от 6 април 2000 г. по дело Комисия/Solvay (C-287/95 P и C-288/95 P, Recueil, стр. I-2391).

от това през 2000 г. Комисията — без да извършва други процесуални действия¹², и по-специално без да изслуша отново Solvay — приема второ решение, този път на основание член 82 ЕО във връзка с Регламент № 17, в което пак налага на Solvay глоба в същия размер (Решение 2003/6/ЕО)¹³. Последното решение е основаниято за образуване на настоящото дело.

11. Най-важните досега етапи, приключили по това дело, могат да бъдат обобщени в хронологичен ред, както следва:

— *административно производство до приемането на първото решение за налагане на глоба*

април 1989 г. проверки на място от страна на Комисията

март 1990 г. изложение на възразенията

10. На първа инстанция подадената от Solvay жалба за отмяна на Решение 2003/6 е уважена само частично: макар с решението от 17 декември 2009 г. да намалява глобата с 5%, като я определя на 19 милиона евро, Общият съд отхвърля жалбата на Solvay в останалата ѝ част като неоснователна¹⁴. С настоящата жалба Solvay¹⁵ оспорва това решение на Общия съд, постановяването на което е отнело не по-малко от осем години и девет месеца.

декември 1990 г. Решение 91/299 на Комисията за налагане на глоба

— *съдебно производство, довело до отмяна на първото решение за налагане на глоба*

май 1991 г. жалба за отмяна, подадена от Solvay пред Общия съд (Т-32/91)

юни 1995 г. отмяна на Решение 91/299

август 1995 г. жалба, подадена от Комисията (С-288/95 Р)

април 2000 г. отхвърляне на жалбата

12 — Точка 455 от обжалваното съдебно решение.

13 — Решение 2003/6/ЕО на Комисията от 13 декември 2000 година относно процедура по прилагане на член 82 от Договора за ЕО (СОМР/33.133 — В: Натриев карбонат — Solvay) (ОВ L 10, 2003 г., стр. 10, наричано по-нататък „спорното решение“). На същия ден освен това е прието Решение 2003/5/ЕО на Комисията от 13 декември 2000 г. относно процедура по прилагане на член 81 от Договора за ЕО (СОМР/33.133 — Б: Натриев карбонат — Solvay, CFK) (ОВ L 10, 2003 г., стр. 1), което е в основата на успоредно образуваното производство по обжалване пред Съда по дело Solvay/Комисия (С-110/10 Р).

14 — Решение на Общия съд от 17 декември 2009 г. по дело Solvay/комисия (Т-57/01, Сборник, стр. II-4621). На същия ден е постановено и Решение на Общия съд по успоредно образуваното дело Solvay/Комисия (Т-58/01, Сборник, стр. II-4781); последното решение се обжалва в дело Solvay/Комисия (С-110/10 Р), което също е висящо пред Съда.

15 — Наричано по-нататък и „жалбоподателят“.

- *административно производство до приемането на второто решение за налагане на глоба*
- да преразгледа жалбата пред Общия съд в отхвърлената ѝ част и да отмени изцяло или отчасти решението на Комисията от 13 декември 2000 г. според обхвата на изложените правни основания,

декември 2000 г. Решение 2003/6 на Комисията за налагане на глоба

- *съдебно производство след приемането на второто решение за налагане на глоба*
- да отмени глобата от 19 милиона евро или при условията на евентуалност същата да се намали съществено като обезщетение за претърпяната от жалбоподателя тежка вреда поради прекомерната продължителност на производството,

март 2001 г. жалба за отмяна, подадена от Solvay пред Общия съд (T-57/01)

- да осъди Комисията да заплати съдебните разноски, свързани с производството по обжалване и производството пред Общия съд.

декември 2009 г. обжалвано решение на Общия съд (T-57/01)

13. От своя страна Комисията моли Съда:

март 2010 г. настояща жалба, подадена от Solvay (C-109/10 P)

- да отхвърли жалбата,

III — Производството пред Съда

12. В настоящото производство по обжалване Solvay моли Съда:

- да отмени обжалваното съдебно решение от 17 декември 2009 г.,
- да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.

14. След писмената фаза на производството, на 18 януари 2011 г. Съдът провежда устни състезания. По дела С-109/10 P и С-110/10 P е проведено общо съдебно заседание.

IV — По искането за отмяна на обжалваното съдебно решение

15. Главното искане на Solvay, позовавайки се на общо девет правни основания, е да се отмени обжалваното съдебно решение. Ще разгледам тези правни основания, като изменя тяхната последователност: най-напред ще бъдат обсъдени правните въпроси във връзка с прилагането на член 82 ЕО (вж. раздел А по-нататък), след което ще бъдат анализирани процесуалноправните проблеми (вж. раздели Б и В по-нататък), и накрая правният анализ ще обхване правните основания, свързани с правото на процес в разумен срок (вж. раздел Г по-нататък).

16. Макар в настоящия случай все още да е бил приложим старият Регламент за производствата, свързани с картели, изменен с Регламент № 17, поставените правни въпроси не са загубили нищо от своята значимост и след модернизирването с Регламент (ЕО) № 1/2003¹⁶ на процесуалното право в областта на картелите.

16 — Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора (ОВ L1, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167). Този регламент се прилага от 1 май 2004 г., както е видно от член 45, параграф 2 от него.

А — По някои правни въпроси във връзка с прилагането на член 82 ЕО (шесто, седмо, осмо и девето правно основание)

17. С шестото, седмото, осмото и деветото си правно основание Solvay поставя различни въпроси във връзка с прилагането на член 82 ЕО в настоящия случай.

1. Предварителни бележки

18. Преди същинския анализ на изложениите от Solvay оплаквания се налагат две кратки бележки, които се отнасят, от една страна, до приложимите материалноправни разпоредби и от друга, до значението на някои становища на Комисията относно политиката в областта на конкуренцията.

19. Що се отнася, на първо място, до приложимите материалноправни разпоредби, Solvay непрекъснато се позовава на член 102 ДФЕС. Доколкото обаче е релевантна правната уредба към момента на приемане на спорното решение, според мен следва да се предпочете позоваването на член 82 ЕО¹⁷. Това, разбира се, няма никакво значение за правния анализ на жалбата, тъй като двете разпоредби,

17 — Тъй като спорното решение е прието през декември 2000 г., за него е приложим Договорът за ЕО, изменен с Договора от Амстердам (подписан на 2 октомври 1997 г. и влязъл в сила на 1 май 1999 г.).

доколкото са от значение в случая, имат идентично съдържание.

20. На следващо място, що се отнася до становищата на Комисията относно политиката в областта на конкуренцията, в редица точки от жалбата си Solvay се позовава на съобщение от 2009 г., което съдържа „насоки за приоритетите на Комисията по прилагането на член 82 от Договора за ЕО в областта на злоупотребата с практики на отстраняване на конкуренти, наложени от предприятия с господстващо положение“¹⁸.

21. Това съобщение не може да бъде взето предвид при анализа на настоящата жалба. Без значение е начинът, по който Комисията възнамерява в бъдеще да води политиката си в областта на конкуренцията с оглед на член 102 ДФЕС (по-рано член 82 ЕО). Всъщност, от една страна, евентуалната нова ориентация в прилагането на тази разпоредба може да има значение само за бъдещи решения на Комисията, но не и за правната преценка на вече прието решение. От друга страна, дори и в случай че измени административната си практика, Комисията би трябвало да продължи да действа в рамките, зададени от Договорите съгласно тълкуването им от Съда¹⁹.

18 — ОВ С 45, 2009 г., стр. 7.

19 — Вж. по този въпрос моето заключение, представено на 23 март 2006 г. по дело British Airways/Комисия (известно като „British Airways“, С-95/04, Сборник, стр. I-2331, точка 28).

2. По определянето на съответния географски пазар (шесто правно основание)

22. С шестото правно основание, насочено срещу точки 252—259 от обжалваното съдебно решение, се критикуват изводите на Общия съд относно определянето на съответния географски пазар.

23. По същество Solvay упреква Общия съд за наличието на пороци в мотивите на обжалваното съдебно решение. От една страна, мотивите на съдебното решение били неясни и противоречиви (първа част от шестото правно основание), а от друга — непълни и в тях не били разгледани редица доводи, изложени от жалбоподателя в първоинстанционното производство (втора част от шестото правно основание). Следователно това правно основание се съсредоточава върху задължението на Общия съд да мотивира надлежно решението си (член 36 във връзка с член 53, първа алинея от Статута на Съда).

а) Първа част от шестото правно основание

24. Първата част от шестото правно основание е изведена от известно смесване на понятия в спорното решение. Макар в това решение Комисията да определя съответния географски пазар като „пазара [...] в Общността (без Обединеното кралство

и Ирландия)²⁰, в много други точки обаче използва също така изрази като „Общността“, „Западна Европа“ и „западноевропейски пазар“²¹. Ако в спорното решение Комисията бе използвала ясна и еднаква терминология, юрисдикциите на Съюза вероятно щяха да си спестят разглеждането на разменените по този въпрос доводи.

25. Според Solvay от обжалваното съдебно решение не ставало ясно дали под изразите „Общност“, „Общността, с изключение на Обединеното кралство и Ирландия“, „Западна Европа“ и „западноевропейски пазар“ Общият съд разбира едно и също или намира противоречия.

26. Това оплакване не може да издържи по-задълбочена проверка.

27. Съгласно постоянната съдебна практика мотивите на съдебното решение трябва да излагат по ясен и недвусмислен начин съображенията на Общия съд, така че да дадат възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетото решение, а на Съда — да упражни своя контрол²².

20 — Съображение 136 от спорното решение, възпроизведено в точка 251 от обжалваното съдебно решение.

21 — Вж. по този въпрос позоваванията в точка 253 от обжалваното съдебно решение.

22 — Решение от 14 май 1998 г. по дело Съвет/de Nil и Impens (С-259/96 Р, Recueil, стр. I-2915, точки 32 и 33), Решение от 17 май 2001 г. по дело IЕСС/Комисия (С-449/98 Р, Recueil, стр. I-3875, точка 70), Решение от 2 април 2009 г. по дело France Télécom/Комисия (С-202/07 Р, Сборник, стр. I-2369, точка 29) и Решение от 14 октомври 2010 г. по дело Deutsche Telekom/Комисия (С-280/08 Р, Сборник, стр. I-9555, точка 136).

28. Тълкувани заедно, точки 251—254 от обжалваното съдебно решение излагат по ясен и недвусмислен начин извода на Общия съд, че между посочените понятия фактически *не* съществуват различия.

29. Общият съд приема като отправна точка за съображенията си възприетото от Комисията определение на съответния географски пазар като „пазара в Общността (без Обединеното кралство и Ирландия)“²³. Нещо повече, в първоинстанционното съдебно производство Общият съд получава от Комисията потвърждение, че позоваванията на „западноевропейски пазар“, „Западна Европа“ или „Общността“ в определени пасажи от спорното решение се отнасят до същия географски пазар, следователно и до „пазара в Общността (без Обединеното кралство и Ирландия)“²⁴. В допълнение Общият съд подчертава, че определението в съображение 136 от спорното решение на съответния географски пазар като „пазар в Общността (без Обединеното кралство и Ирландия)“ „не е в противоречие с други съображения“ от решението²⁵.

30. Ето защо, що се отнася до оспорвания от Solvay въпрос, мотивите на обжалваното съдебно решение са ясни и непротиворечиви. Възможно е Solvay да не счита изводите на Общия съд относно съответния географски пазар за обосновани по същество. Фактът, че по същество Общият съд е достигнал до извод, различен от този на

23 — Точка 251 от обжалваното съдебно решение.

24 — Точки 252 и 252 от обжалваното съдебно решение.

25 — Точка 254, първо изречение от обжалваното съдебно решение.

жалбоподателя, сам по себе си не води до опорочаване на обжалваното съдебно решение поради липса на мотиви²⁶. Следователно оплакването за наличието на пороци в мотивите не може да бъде прието.

б) Втора част от шестото правно основание

31. Във втората част от шестото правно основание Solvay упреква Общия съд, че не е изяснил по-подробно защо приема националните пазари за относими при преценката на законосъобразността на спорното решение. Освен това Общият съд не разгледал редица доводи, изтъкнати от Solvay по този въпрос в първоинстанционното производство.

32. Тази част от шестото правно основание не може да бъде приета по две причини.

33. На първо място, изложеното от Solvay оплакване се основава на неправилно тълкуване на обжалваното съдебно решение. Обратно на твърдяното от Solvay, Общият съд въобще не „приема националните

пазари за относими“, а само ги разглежда евентуално, в случай че Комисията не определя правилно²⁷ съответния географски пазар — както Solvay твърди — като „пазара в Общността (без Обединеното кралство и Ирландия)“²⁸.

34. Следователно по отношение на националните пазари жалбоподателят в крайна сметка оспорва пасаж от мотивите на съдебното решение, които не са по съществуването на спора, а само *obiter dicta*. Съгласно постоянната съдебна практика такива оплаквания трябва да се отхвърлят като „неотнесими“ (на френски: „inopérant“)²⁹.

35. На второ място, в оплакването си жалбоподателят поставя прекомерни изисквания към обхвата на задължението за мотивиране на решения, постановени на първа инстанция. Според постоянната съдебна практика всъщност задължението за мотивиране не изисква от Общия съд да излага изчерпателно и да посочва поединично всички представени от страните по спора съображения. Следователно мотивите могат да бъдат имплицитни, при условие че дават възможност на

26 — Решение от 7 юни 2007 г. по дело Wunenburger/Комисия (С-362/05 P, Сборник, стр. I-4333, точка 80) и Решение от 20 май 2010 г. по дело Gogos/Комисия (С-583/08 P, Сборник, стр. I-4469, точка 35).

27 — Това е особено видно от точка 259 от обжалваното съдебно решение.

28 — Вж. и по този въпрос съображение 136 от спорното решение и точка 251 от обжалваното съдебно решение.

29 — Решение от 18 март 1993 г. по дело Парламент/Frederiksen (С-35/92 P, Recueil, стр. I-991, точка 31), Решение от 25 януари 2007 г. по дело Sumitomo Metal Industries и Nippon Steel/Комисия (известно като „Sumitomo“, С-403/04 P и С-405/04 P, Сборник, стр. I-729, точка 106), Решение от 2 април 2009 г. по дело Bouygues und Bouygues Télécom/Комисия (С-431/07 P, Сборник, стр. I-2665, точки 148 и 152) и Решение по дело Deutsche Telekom/Комисия, посочено в бележка под линия 22, точка 108.

заинтересованите лица да се запознаят с причините, поради които Общият съд не е приел доводите им, а на Съда — да разполага с достатъчно данни, за да упражни своя контрол³⁰.

36. Несъмнено Общият съд е длъжен да разгледа всички твърдения за правонарушения, изтъкнати в първоинстанционно производство³¹. При все това именно в рамките на значителен по обхват съдебен спор в областта на конкурентното право юрисдикциите на Съюза не могат да са длъжни, с оглед на ограничените си ресурси, да обсъждат задълбочено всеки, дори и несъществен довод на страните. В случай като настоящия от определящо значение единствено е Общият съд да изложи по разбираем начин — дори в сбита форма — причините, поради които приема спорното решение на Комисията за законосъобразно.

37. В настоящия случай Общият съд е спазил тези изисквания: той посочва, че дори ако се изхожда от националните пазари, Solvay има господстващо положение във всяка държава, в която е установено, че това предприятие е извършило нарушение³². От това Общият съд логически правилно заключава, че дори евентуалната грешка на Комисията при определянето на пазара (т.е. неправилна преценка, че става

въпрос за пазара в Общността, без Обединеното кралство и Ирландия, вместо правилна преценка, че става въпрос за национални пазари) не може да доведе до отмяната на спорното решение³³. Във връзка с този ясен извод не е било необходимо да се дават допълнителни пояснения.

в) По някои допълнителни доводи, изложени в рамките на шестото правно основание

38. В рамките на шестото правно основание Solvay освен това твърди, че е нарушен член 102 ДФЕС (член 82 ЕО). Изтъкнатите във връзка с това оплаквания обаче нямат самостоятелно значение спрямо твърденията от Solvay пороци в мотивите, така че не е необходимо да бъдат отделно разглеждани. По отношение на тях се прилагат по аналогия изложените по-горе съображения във връзка с пороците в мотивите³⁴.

39. Solvay също така твърди, че Общият съд е изопачил факти и доказателства. Това оплакване обаче също няма самостоятелно значение. По-специално Solvay не изпълнява изискванията, както са изведени в постоянната съдебна практика от член 256 ДФЕС, член 58, първа алинея от Статута на Съда и член 112, параграф 1,

30 — Решение от 9 септември 2008 г. по дело FIAMM и др./Съвет и Комисия (С-120/06 Р и С-121/06 Р, Сборник, стр. I-6513, точка 96), Решение от 16 юли 2009 г. по дело Комисия/Schneider Electric (С-440/07 Р, Сборник, стр. I-6413, точка 135), Решение по дело Gogos/Комисия (посочено в бележка под линия 26, точка 30) и Решение от 16 декември 2010 г. по дело AseaElectrabel Produzione/Комисия (С-480/09 Р, Сборник, стр. I-13355, точка 77).

31 — Решение от 25 октомври 2007 г. по дело Komninoи и др./Комисия (С-167/06 Р, непубликувано в Сборника, точка 22).

32 — Точка 258 от обжалваното съдебно решение.

33 — Точка 259 от обжалваното съдебно решение.

34 — Вж. по този въпрос точки 24—37 от настоящото заключение.

първа алинея, буква в) от Процедурния правилник на Съда³⁵. В жалбата пред Съда не са посочени точно доказателствата, за които се твърди, че са били изопачени от Общия съд, и не са изложени по-подробно грешките в преценката, за които се твърди, че са били допуснати от Общия съд във връзка с това изопачаване.

географска или политическа гледна точка, макар това да не е много желателно. Всъщност, както Комисията правилно посочва, в конкурентното право съответният географски пазар е функционално понятие, чието определяне се основава преди всичко на икономически съображения.

40. Накрая, Solvay твърди, че е нарушен член 299, параграф 1 ЕО (по-рано член 227, параграф 1 от Договора за ЕИО), в който е определена територията на Европейската общност³⁶. В светлината на тази разпоредба не било законосъобразно да се приравняват понятията „Европейска общност“, „Западна Европа“ и „западноевропейски пазар“.

г) Междинно заключение

42. Следователно шестото правно основание е изцяло неоснователно.

41. И този довод не е убедителен. Безспорно в общоупотребимия език географското или политическото понятие „Западна Европа“ не съпада изцяло с територията на Европейската общност по онова време. В решението си в областта на картелите Комисията (а следователно и юрисдикциите на Съюза) обаче може да създава свои понятия, които не е задължително да съответстват на традиционните представи от

3. По господстващото положение на Solvay (седмо правно основание)

35 — Решение от 7 януари 2004 г. по дело Aalborg Portland и др./Комисия (известно като „Aalborg Portland“, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P и C-219/00 P, Recueil, стр. I-123, точка 50), Решение по дело Комінои и др./Комисия (посочено в бележка под линия 31, точка 41) и Решение от 17 юни 2010 г. по дело Lafarge/Комисия (C-413/08 P, Сборник, стр. I-5361, точка 16).

36 — Строго погледнато, става въпрос за териториалния обхват на Договора за Е(И)О.

43. Седмото правно основание на жалбата се отнася до господстващото положение на Solvay. То е насочено срещу точки 275—305 от обжалваното съдебно решение. Според Solvay Общият съд неправилно потвърдил констатациите на Комисията за господстващото положение на това предприятие. Така Общият съд нарушил задължението за мотивиране (член 36 във

връзка с член 53, първа алинея от Статута на Съда) и член 102 ДФЕС (член 82 ЕО).

а) По препратките от Solvay към изложението от него шесто правно основание

44. В първата част, както и в някои пасажки от втората и третата част от седмото правно основание на жалбата Solvay по същество само се позовава на изложеното от него във връзка с шестото правно основание. Жалбоподателят твърди, че поради неясно определения съответен географски пазар Общият съд нямало как да направи констатация, че е налице господстващо положение „на общността пазар“³⁷.

45. Оплакванията, изложени в рамките на това правно основание на жалбата, по същество зависят изцяло от резултата от преценката на шестото правно основание, към което те препращат в преобладаващата си част. Следователно, ако първата част от шестото правно основание бъде отхвърлена, както предложих³⁸, същото трябва да важи и за първата част от седмото правно основание. Също така трябва да бъдат отхвърлени пасажите във втората и третата част от седмото правно основание на жалбата, свързани само с въпроса за определянето на пазара.

б) По господстващото положение на национални пазари (втора част от седмото правно основание)

46. Втората част от седмото правно основание на жалбата се отнася до изискванията за доказване, че е налице господстващо положение.

і) По твърдението, че Общият съд е анализирал само пазарните дялове

47. От една страна, Solvay твърди, че като е приел, че е налице господстващо положение на предприятието на национални пазари само въз основа на разглеждане на пазарните дялове, без да вземе предвид други релевантни фактори, Общият съд е нарушил член 102 ДФЕС (член 82 ЕО).

48. Този довод не е убедителен. Очевидно той се основава на неправилно тълкуване на обжалваното съдебно решение.

49. Общият съд въобще не свежда анализа си само до разглеждане на пазарните дялове. Напротив, на първо място, той се съобразява със съдебната практика, съгласно която наличието на господстващо положение се дължи по принцип на редица

37 — Точка 283 от обжалваното съдебно решение.

38 — Вж. по-горе точки 24—30 и 38 от настоящото заключение.

фактори, които, взети заедно, не са непременно определящи³⁹.

50. На второ място, Общият съд обаче основателно приема, че освен в изключителни случаи особено големите пазарни дялове сами по себе си доказват наличието на господстващо положение⁴⁰. В допълнение той правилно посочва, че пазарен дял от 50% сам по себе си, освен в изключителни случаи, доказва наличието на господстващо положение⁴¹.

51. На трето място, Общият съд накрая разглежда някои изложени в първоинстанционното производство обстоятелства, които според Solvay като извънредни обстоятелства можели да оборят презумпцията за наличие на господстващо положение⁴².

52. Следователно Общият съд, обратно на твърдяното от Solvay, анализира и други, различни от пазарните дялове обстоятелства. Той приема презумпцията за наличие на господстващо положение, произтичаща от пазарни дялове от 50% и повече, само за отправна точка на своите съображения, но след това ги допълва с изводи относно

евентуалното наличие на извънредни обстоятелства. Такъв подход е напълно съобразен с изискванията, произтичащи от член 82 ЕО (член 102 ДФЕС) и свързаната с тях съдебна практика.

ii) По твърдяното пренебрегване на редица доводи, изложени от Solvay

53. От друга страна, Solvay се оплаква, че Общият съд не е разгледал редица негови доводи, изтъкнати в първоинстанционното производство. Става въпрос, от една страна, за разликата между пазарните дялове на Solvay и тези на неговите конкуренти и от друга, за производствения капацитет. Този довод всъщност представлява оплакване за неизпълнение на задължението за мотивиране⁴³.

54. По посочените по-горе във връзка с шестото правно основание на жалбата съображения⁴⁴, това оплакване не може да бъде прието. Когато излага мотивирано становище по всички оплаквания за правонарушения, както в настоящия случай, не се налага Общият съд да разглежда подробно всеки конкретен довод, изложен в рамките на твърденията на страните.

39 — Точка 276 от обжалваното съдебно решение с препратка към Решение от 14 февруари 1978 г. по дело United Brands и United Brands Continentaal/Комисия (известно като „United Brands“, 27/75, Recueil, стр. 207, точка 66).

40 — Точка 277 от обжалваното съдебно решение с препратка към Решение от февруари 1979 г. по дело Hoffmann-La Roche/Комисия (известно като „Hoffmann-La Roche“, 85/76, стр. 461, точка 41).

41 — Точка 279 от обжалваното съдебно решение с препратка към Решение от 3 юли 1991 г. по дело AKZO/Комисия (C-62/86, Recueil, стр. I-3359, точка 60).

42 — Точки 286–304 от обжалваното съдебно решение.

43 — Решение по дело Gogos/Комисия (посочено в бележка под линия 26, точка 29); вж. в същия смисъл Решение от 1 октомври 1991 г. по дело Vidrányi/Комисия (C-283/90, Recueil, стр. I-4339, точка 29) и Решение от 17 декември 1992 г. по дело Moritz/Комисия (C-68/91, Recueil, стр. I-6849, точки 37–39).

44 — Точки 35 и 36 от настоящото заключение.

iii) По твърдението за недостатъчно доказателства за пазарните дялове

55. На последно място, Solvay твърди, че за пазарните дялове, на които се основава предположението, че това предприятие има господстващо положение, не били представени достатъчно доказателства.

56. Този довод трябва да бъде отхвърлен като недопустим, без да е необходим по-нататъшен анализ, тъй като това означава да се постави под въпрос направената от Общия съд преценка на фактите и доказателствата, което е извън компетентността на Съда в производството по обжалване⁴⁵.

в) По твърдяното наличие на извънредни обстоятелства (трета част от седмото правно основание)

57. В третата част от седмото правно основание Solvay упреква Общия съд, че не е разгледал изложените от него доводи за наличието на извънредни обстоятелства, които според Solvay били аргумент срещу становището, че предприятието има господстващо положение.

58. Това оплакване е напълно неоснователно. Поне 19 точки от обжалваното съдебно решение⁴⁶ се отнасят до анализа за евентуално наличие на извънредни обстоятелства и доводите на Solvay в това отношение.

i) По изискванията към мотивите на обжалваното съдебно решение

59. Както вече бе посочено, задължението за мотивиране не изисква от Общия съд да излага изчерпателно и да посочва поединично всички представени от страните по спора съображения и следователно мотивите могат да бъдат имплицитни, при условие че дават възможност на заинтересованите лица да се запознаят с причините, поради които Общият съд не е приел доводите им, а на Съда — да разполага с достатъчно данни, за да упражни своя контрол⁴⁷.

60. Възможно е Solvay по същество да не споделя съображенията, поради които Общият съд не приема, че са налице извънредни обстоятелства. Това обстоятелство само по себе си обаче не е достатъчно, за да се направи извод, че обжалваното съдебно решение е опорочено поради липса на мотиви⁴⁸.

45 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точки 47—49), Решение по дело Wunenburger/Комисия (посочено в бележка под линия 26, точка 66), Решение по дело Sumitomo (посочено в бележка под линия 29, точка 38) и Решение по дело Комисия/Schneider Electric (посочено в бележка под линия 30, точка 103).

46 — Точки 286—304 от обжалваното съдебно решение.

47 — Вж. по този въпрос съдебната практика, посочена в бележка под линия 30 от настоящото заключение.

48 — Вж. по-горе точка 30 и бележка под линия 26 от настоящото заключение.

61. Противно на твърдяното от жалбоподателя Общият съд не изключва наличието на извънредни обстоятелства, позовавайки се единствено на големите пазарни дялове на Solvay. Обратно, в спорния пасаж от съдебното решение Общият съд анализира редица други фактори, например твърдените възможности за заместване на продуктите на Solvay⁴⁹ и въпроса за изравнителната пазарна способност на клиентите⁵⁰.

62. Освен в случай на изопачаване, каквото в случая не се твърди, че е налице, в производството по обжалване Съдът не може да замести със собствената си преценка направената от Общия съд преценка на фактите във връзка с твърдението за наличие на извънредни обстоятелства⁵¹.

ii) По изискванията към мотивите на спорното решение

63. Отделно от основното оплакване в третата част от седмото правно основание, Solvay упреква Общия съд и в нарушение на член 296 ДФЕС (по-рано член 253 ЕО),

тъй като не санкционирал спорното решение на Комисията поради липса на мотиви относно изравнителната пазарна способност на клиентите на Solvay.

64. Този довод също не може да се приеме.

65. Съгласно постоянната съдебна практика изискваните от член 253 ЕО (член 296 ДФЕС) мотиви трябва да са съобразени с естеството на съответния акт и по ясен и недвусмислен начин да излагат съображенията на институцията, която издава акта, така че да дадат възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетата мярка, а на компетентната юрисдикция — да упражни своя контрол⁵².

66. Все пак институцията, която е приела въпросния акт, не е длъжна да вземе отношение по очевидно второстепенните въпроси или да предвиди евентуалните възражения⁵³. Също както Общия съд в обжалваното съдебно решение, така и Комисията в спорното решение не е трябвало непременно да отговаря на всеки изложен от Solvay довод.

49 — По-специално Общият съд разглежда „възможността за заместване на натриевия карбонат със сода каустик и натрошено стъкло“ (точки 295—298 от обжалваното съдебно решение).

50 — Точки 299—303 от обжалваното съдебно решение, които се отнасят до „упражнявания от клиентите конкурентен натиск“.

51 — Вж. по този въпрос съдебната практика, посочена в бележка под линия 45.

52 — Решение от 2 април 1998 г. по дело Комисия/Sytraval и Brink's France (C-367/95 P, Recueil, стр. I-1719, точка 63), Решение от 10 юли 2008 г. по дело Bertelsmann и Sony Corporation of America/Impala (известно като „Impala“, C-413/06 P, Сборник, стр. I-4951, точка 166) и Решение по дело Deutsche Telekom/Комисия (посочено в бележка под линия 22, точка 130).

53 — Решение от 25 октомври 2005 г. по дело Германия и Дания/Комисия (известно като „Feta“, C-465/02 и C-466/02, Recueil, стр. I-9115, стр. 106) и Решение по дело Impala (посочено в бележка под линия 52, точка 167).

iii) По твърдяното нарушение на член 102 ДФЕС (член 82 ЕО)

а) По груповата отстъпка, предоставена на Saint-Gobain (осмо правно основание)

67. Накрая, в рамките на тази трета част от седмото правно основание на жалбата Solvay многократно изтъква, че е нарушен член 102 ДФЕС (член 82 ЕО). Тази разпоредба обаче само е посочена наред с твърдяната липса на мотиви, без по-нататъшни пояснения⁵⁴. Това оплакване няма самостоятелно значение и не е нужно да се обсъжда отделно.

г) Междинно заключение

68. Предвид изложеното дотук седмото правно основание като цяло е отчасти недопустимо и отчасти неоснователно.

4. По злоупотребата на Solvay с господстващо положение (осмо и девето правно основание)

69. В осмото и деветото правно основание Solvay твърди, че при констатацията си, че Solvay е извършило злоупотреба с господстващо положение, Комисията е допуснала грешки при прилагане на правото.

70. Осмото правно основание е свързано с груповата отстъпка от 1,5%, предоставена в „таен протокол“ от Solvay на френското предприятие Saint-Gobain в качеството му на един от неговите най-важни клиенти. В спорното решение Комисията приема, че тази групово отстъпка представлява злоупотреба с господстващото положение на Solvay, като този извод е потвърден от Общия съд⁵⁵. Solvay оспорва изложеното от Общия съд в точки 348—358 от обжалваното съдебно решение, като твърди, че Общият съд неоснователно е приел, че посочената групово отстъпка представлява несъвместима с член 82 ЕО отстъпка за лоялност, съставляваща злоупотреба⁵⁶.

71. В частност Solvay твърди, че е налице нарушение, от една страна, на член 102 ДФЕС (член 82 ЕО), а от друга — на задължението за мотивиране, което се прилага спрямо първоинстанционните решения (член 36 и член 53, първа алинея от Статута на Съда). В това отношение твърдяното нарушение на задължението за мотивиране обаче няма самостоятелно значение спрямо твърдените грешки по същество. В интерес на истината всъщност Solvay *по същество* не е съгласен с Общия съд, що се отнася до преценката на груповата отстъпка. Различията по същество в преценката, както вече бе посочено по-горе, нямат отражение върху задължението за

54 — В поясненията относно седмото правно основание често се съдържат формулировки като „l'arrêt attaqué ne motive pas régulièrement sa décision et viole de surcroît l'article 102 TFUE“.

55 — Съображения 161—165 от спорното решение и точка 48 от обжалваното съдебно решение.

56 — Вж. по-специално точки 354, 355 и 358 от обжалваното съдебно решение.

мотивиране⁵⁷, поради което твърдението за липса на мотиви трябва да се отхвърли в самото начало. Ето защо по-нататък ще разгледам осмото правно основание само от гледна точка на твърдяното нарушение на член 82 ЕО (член 102 ДФЕС).

i) По довода, изведен от липса на клауза за изключителност

72. На първо място, Solvay упреква Общия съд в неправилна квалификация на предоставената на Saint-Gobain групова отстъпка като отстъпка за лоялност. Общият съд пренебрегнал факта, че по онова време Solvay е извършвало само приблизително 67% от нужните на Saint-Gobain доставки, а във Франция — дори само 15%. Ето защо предоставената от Solvay групова отстъпка не била свързана с клауза за изключителност или квазиизключителност по отношение на снабдяването на Saint-Gobain, която според жалбоподателя би следвало да е условие, за да се приеме, че е налице представляваща злоупотреба отстъпка за лоялност.

73. На пръв поглед би могло да се заключи, че с този довод Solvay иска да подтикне по недопустим начин Съда като касационна инстанция да замести със собствената си преценка направената от Общия съд преценка на фактите и доказателствата. В действителност обаче се твърди, че при

57 — Вж. във връзка с това по-горе точка 30 от настоящото заключение и съдебната практика, посочена в бележка под линия 26.

преценката на груповата отстъпка Общият съд не е взел предвид критерий, който според Solvay е определящ от правна гледна точка: критерият за изключителност или квазиизключителност на снабдяването на получателя на отстъпката от предприятието с господстващо положение. Въпросът дали такъв критерий за изключителност е релевантен от правна гледна точка с оглед на това да се приеме, че е налице злоупотреба по смисъла на член 82 ЕО, е правен въпрос, върху който Съдът е компетентен да упражни контрол в производството по обжалване⁵⁸.

74. Според Solvay въз основа на досегашната практика на Съда може да се заключи, че отстъпките за лоялност представляват търговска злоупотреба само когато са свързани с изключително или квазизключително снабдяване на клиента от предприятието с господстващо положение.

75. Този извод е неправилен. Важно е да се отбележи, че Solvay се позовава единствено на Решение по дело Hoffmann-La Roche⁵⁹, като не споменава дори мимоходом други релевантни решения на Съда относно проблематиката в областта

58 — В същия смисъл е Решение по дело Deutsche Telekom/Комисия, посочено в бележка под линия 77, точки 155 и 195, в което Съдът е приел за допустими редица оплаквания, с които е изтъркано срещу Общия съд, че в решението си се е основал на неправилни от правна гледна точка критерии; вж. и Решение по дело Sumitomo, посочено в бележка под линия 29, точка 40, Решение по дело Impra, посочено в бележка под линия 52, точка 117 и Решение от 16 декември 2008 г. по дело Masdar (UK)/Комисия (С-47/07 P, Сборник, стр. I-9761, точка 77).

59 — Посочено в бележка под линия 40.

на отстъпките, и по-специално Решение по дело Michelin I⁶⁰ и Решение по дело British Airways⁶¹.

76. Както подчертава Съдът, от предишните му решения във връзка с член 86 от Договора за ЕИО (член 82 ЕО) няма как да се заключи, че премиите и отстъпките, давани от предприятия с господстващо положение, съставляват злоупотреба само при обстоятелствата, описани в тях⁶².

77. Напротив, необходимо е характерът на злоупотреба на отстъпките, предоставяни от предприятия с господстващо положение, да се преценява въз основа на всички обстоятелства в съответния конкретен случай, и по-специално критериите и условията за предоставяне на отстъпките⁶³. От решаващо значение е дали тези отстъпки или премии могат да имат *отстраняващ ефект*, с други думи — дали са в състояние, от една страна, да затруднят или лишат конкурентите на предприятието с господстващо положение от достъп до пазара, а от друга страна, да затруднят или лишат неговите контрагенти от избор между различни източници на снабдяване

или различни търговски партньори⁶⁴. Понататък следва да се провери дали за предоставените отстъпки и премии има обективно икономическо основание⁶⁵.

78. От досегашната съдебна практика не може да се заключи, че отстъпките съставляват злоупотреба само при изключително или квазизключително обвързване на клиента с предприятието с господстващо положение. Напротив, Решение по дело Michelin I⁶⁶ и Решение по дело British Airways⁶⁷ се отнасят до системи от отстъпки или премии без такава клауза за изключителност.

79. Съответно обстоятелството, че Общият съд не е направил изричен извод относно изключителното или квазизключителното снабдяване на Saint-Gobain от Solvay, не представлява грешка при прилагане на правото⁶⁸.

60 — Решение от 9 ноември 1983 г. по дело *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Комисия* (известно като „Michelin I“; 322/81, стр. 3461).

61 — Решение от 15 март 2007 г. по дело *British Airways/Комисия* (известно като „British Airways“; C-95/04 P, Сборник, стр. I-2331).

62 — Решение по дело *British Airways*, посочено в бележка под линия 61, точка 64.

63 — Решение по дело *Michelin I* (посочено в бележка под линия 60, точка 73) и Решение по дело *British Airways* (посочено в бележка под линия 61, точка 67).

64 — Решение по дело *British Airways* (посочено в бележка под линия 61, точка 68); в същия смисъл е и Решение по дело *Michelin I* (посочено в бележка под линия 60, точка 73).

65 — Решение по дело *British Airways* (посочено в бележка под линия 61, точки 69 и 86—86); общо по критерия за обективно икономическо оправдание за поведението на пазара на предприятието с господстващо положение вж. Решение по дело *United Brands* (посочено в бележка под линия 39, точка 184), Решение от 16 септември 2008 г. по дело *Sot. Lélou kai Sia* (C-468/06-C-478/06, Сборник, стр. I-7139, точка 39), Решение от 11 декември 2008 г. по дело *Kanal 5 и TV 4* (C-52/07, Сборник, стр. I-9275, точка 47) и Решение от 17 февруари 2011 г. по дело *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, Сборник, стр. I-527, точки 31 и 75).

66 — Решение по дело *Michelin I* (посочено в бележка под линия 60, по-специално точка 72); вж. също Решение по дело *British Airways* (посочено в бележка под линия 61, точка 65).

67 — Решение по дело *British Airways* (посочено в бележка под линия 61, точки 3—9).

68 — В обжалваното съдебно решение (точки 349 и 352) единствено се приема, че груповата отстъпка от 1,5 % се прилага „за цялото количество натриев карбонат, което Saint-Gobain закупува от Solvay в Европа“. Това обаче не означава непременно, че Saint-Gobain се снабдява изцяло за нуждите си изключително или почти изключително от Solvay.

80. Само за пълнота ще добавя, че твърдението на Solvay, което не е изложено обстойно и според което практиката на Съда относно отстъпките за лоялност е формалистична и няма икономическо оправдание, е и неоснователно. Както вече бе посочено, всъщност при преценката на системи от отстъпки Съдът отчита всички обстоятелства в конкретния случай и изрично признава възможността да е налице обективно икономическо оправдание⁶⁹. Този подход е всичко друго, но не и формалистичен.

ii) По довода, изведен от ниския размер на груповата отстъпка

81. На второ място, Solvay изтъква, че размерът на груповата отстъпка от 1,5% бил твърде нисък, за да може да окаже осезаемо въздействие върху вземането на търговски решения от групата Saint-Gobain. Общият съд не изяснил доколко предоставената от Solvay отстъпка в цената била в състояние конкретно да повлияе върху поведението на групата Saint-Gobain.

82. Действително, в точка 355 от обжалваното съдебно решение Общият съд разглежда съвсем накратко въпроса за вероятните антиконкурентни последици от груповата отстъпка. Лаконичната

констатация на Общия съд, „че макар и нисък, размерът на отстъпката за лоялност оказва влияние върху условията на конкуренция“, обаче трябва да се разглежда във връзка с предходните му констатации. Общият съд по-специално приема, че груповата отстъпка на Solvay е предоставена не по съображения за получаване на икономически предимства под формата на подобряване на ефективността и икономии от мащаба и включва всички закупени от Saint-Gobain в Европа количества натриев карбонат, произведени от Solvay⁷⁰.

83. Годността на такива отстъпки да имат антиконкурентен отстраняващ ефект е призната в съдебната практика. Както посочва Съдът, задължението на контрагентите към предприятието с господстващо положение и упражняваният върху тях натиск могат да са особено силни, когато отстъпките или премиите не зависят единствено от нарастването на оборота от покупките или продажбите на стоките на това предприятие, реализирани от тези контрагенти през отчетния период, а се простират и върху съвкупния оборот от тези покупки или продажби⁷¹.

84. Освен това за конкурентите на предприятието с господстващо положение е особено трудно да предложат по-изгодни

69 — Решение по дело British Airways (посочено в бележка под линия 61, по-специално точки 67, 69 и 84—86).

70 — Точки 349, 352 и 354 от обжалваното съдебно решение.
71 — Решение по дело British Airways (посочено в бележка под линия 61, точка 73).

отстъпки или премии, основани на общия обем на продажбите. Дори само поради чувствително по-големия си пазарен дял предприятието с господстващо положение по правило представлява неизбежен търговски партньор. Най-често отстъпките или премиите, давани от такова предприятие въз основа на общия оборот, далеч надхвърлят в абсолютна стойност дори и най-щедрите предложения на неговите конкуренти. За да привлечат контрагентите на предприятието с господстващо положение или за да получат от тях достатъчен обем поръчки, споменатите конкуренти трябва да им предложат отстъпки или премии със значително по-висок размер⁷².

85. Отстъпките или комисионните, признати в досегашната съдебна практика като съставляващи злоупотреба, понякога са в размер на не повече от 1%⁷³, т.е. процентно дори с по-нисък размер от разглежданата в настоящия случай групова отстъпка от 1,5%.

86. Ето защо констатацията на Съда, „че макар и нисък, размерът на отстъпката за лоялност оказва влияние върху условията на конкуренция“, не може да се оспорва от

правна страна. Тя се основава на разумни икономически съображения.

iii) По довода, изведен от липсата на въздействие върху конкуренцията

87. На трето място, Solvay възразява срещу констатацията на Общия съд, че не е посочило никакви доказателства в подкрепа на твърденията си относно поведението на дъщерните дружества на Saint-Gobain в съответните държави. Става въпрос за довода, изтъкнат от Solvay в първоинстанционното производство, че дъщерните дружества на Saint-Gobain в съответните държави успяват да договорят за себе си по-благоприятни условия, дори да прекратят договора си със Solvay, какъвто е случаят със Saint-Gobain France⁷⁴.

88. Действително Общият съд отхвърля този довод на Solvay като недостатъчно обоснован⁷⁵. Не е необходимо обаче да се разглежда въпросът дали изтъкнатият от Solvay довод действително е бил недостатъчно обоснован, или не е бил подкрепен с доказателства. Всъщност във всеки случай този довод е неотносим, както правилно отбелязва Общият съд⁷⁶. Антиконкурентният характер на търговска практика на предприятието с господстващо положение не може да отпадне, поради това че тази

72 — Решение по дело British Airways, посочено в бележка под линия 61, точка 75.

73 — Вж. Решение по дело British Airways (посочено в бележка под линия 61, точка 9), според което всеки пътнически агент, установен в Обединеното кралство, би могъл да получи допълнителна комисиона в размер „до 1%“ за посредничеството при продажба на билети на ВА за вътрешни полети.

74 — Точка 346 от обжалваното съдебно решение.

75 — Точка 357 от обжалваното съдебно решение

76 — В точка 357 от обжалваното съдебно решение Общият съд изтъква, че посоченият довод „не е свързан с изключително обстоятелство, което да обосновава поведението, квалифицирано като злоупотреба с господстващо положение“.

практика се дължи на желанието на даден клиент⁷⁷, а още по-малко поради това че с ловки маневри⁷⁸ клиентът успява да получи допълнителни отстъпки от предприятието с господстващо положение.

точки 397—402 от обжалваното съдебно решение за дискриминационния характер на търговските практики на Solvay по смисъла на член 82, втора алинея, буква в) ЕО.

89. Ето защо и третият довод на Solvay не може да бъде възприет.

i) Първа част от деветото правно основание

iv) Междинно заключение

90. Осмото правно основание е изцяло неоснователно.

92. В първата част от деветото правно основание Solvay оспорва конкретно точки 397—400 от обжалваното съдебно решение и твърди, че Общият съд е изопачил представените от него в рамките на първоинстанционното производство писмени становища и е нарушил член 102, втора алинея, буква в) ДФЕС (член 82, втора алинея, буква в) ЕО).

б) По дискриминационния характер на търговските практики на Solvay (девето правно основание)

— По твърдението за изопачаване на писмените становища, представени от Solvay

91. Деветото правно основание се отнася до изложеното от Общия съд в

93. На първо място, жалбоподателят оспорва пасажа от обжалваното съдебно решение, в който Общият съд приема, че Solvay не оспорва констатациите, свързани с въведената във Франция система на отстъпки⁷⁹. Според Solvay този извод е в противоречие с жалбата и писмената му реплика на първа инстанция, които Общият съд изопачил.

77 — Решение по дело Hoffmann-La Roche (посочено в бележка под линия 40, точка 89), Решение по дело AKZO/Комисия (посочено в бележка под линия 41, точка 149), Решение от 27 април 1994 г. по дело Almelo (C-393/92, Recueil, стр. I-1477, точка 44), както и Определение от 28 септември 2006 г. по дело Unilever Bestfoods/Комисия (C-552/03, Recueil, стр. I-9091, точка 129, последно изречение).

78 — Вж. В това отношение посоченото от самото предприятие Solvay съображение 84 от спорното решение, съгласно което „Saint-Gobain (предизвикващо явно неодобрение от страна на Solvay) използва своето присъствие в различни страни, за да упражни натиск върху Solvay с цел намаляване на разликата в цените“ [неофициален превод]

79 — Вж. по-специално точка 397 от обжалваното съдебно решение.

94. Съгласно постоянната съдебна практика изопачаване е налице, когато, без да се основава на нови доказателства, преценката на съществуващите доказателства е явно неправилна⁸⁰. Ако тази съдебна практика се приложи спрямо доводите, изтъкнати на първа инстанция от страните, следва да се приеме, че тези доводи са изопачени само ако те са явно неправилно тълкувани или в различен смисъл възпроизведени от Общия съд.

95. В настоящия случай няма достатъчно данни за това.

96. Както признава самото предприятие Solvay⁸¹, твърденията във връзка с конкретни държави, съдържащи се в неговата жалба на първа инстанция, се отнасят до германския пазар. Иначе Solvay само най-общо оспорва тезата, че прилаганите от него отстъпки имат характер на отстъпки за лоялност. Нито в жалбата му, нито в представената от него писмена реплика се съдържат твърдения, които се отнасят конкретно до френския пазар. Дори изтъкнатите от Solvay пасажии от неговата писмена дуплика на първа инстанция⁸² се отнасят само косвено до френския пазар и

във всеки случай нямат връзка с разглежданата в настоящия случай проблематика относно дискриминацията на търговските партньори⁸³.

97. С оглед на това Общият съд не може да бъде упрекуван за явно неправилно тълкуване или погрешно възпроизвеждане на доводите на Solvay. Ето защо оплакването за изопачаване трябва да бъде отхвърлено.

— По грешките по същество

98. Освен това според Solvay е налице нарушение на член 102, втора алинея, буква в) ДФЕС (член 82, втора алинея, буква в) ЕО), което се съдържа в точки 398—400 от обжалваното съдебно решение. Жалбоподателят твърди, че като не проверил дали е налице отношение на конкуренция между посочените като пример клиенти на Solvay, а именно, от една страна, между двама френски клиенти (Durand и Perrier) и от друга, между германските производители на плоско стъкло и на домакинско стъкло, Общият съд допуснал грешка при прилагане на правото.

99. Комисията оспорва *допустимостта на това оплакване* с довода, че в рамките

80 — Решение от 18 януари 2007 г. по дело РКК и КНК/Съвет (С-229/05 P, Сборник, стр. I-439, точка 37), Решение от 22 ноември 2007 г. по дело Späse/Комисия (С-260/05 P, Сборник, стр. I-10005, точка 37) и Решение по дело Lafarge/Комисия (посочено в бележка под линия 35, точка 17).

81 — Точки 329 и 330 от жалбата.

82 — Solvay посочва точки 375 и 387 от писмената си реплика, представена на първа инстанция.

83 — Точки 464—474 от представената на първа инстанция писмена реплика се отнасят до проблематиката относно дискриминацията, макар че в тях не се разглежда конкретно положението във Франция.

на първоинстанционното производство Solvay не е твърдяло, че е налице нарушение на член 102, втора алинея, буква в) ДФЕС. Единствено във връзка с твърдяната липса на дискриминация било посочено, че производителите на плоско стъкло и на домакинско стъкло осъществяват дейност на различни пазари и затова не се намирали в сходно положение.

100. Трябва да признае, че считам това възражение за проява на краен формализъм и за необезопасително. В спорното решение изрично има позоваване на член 82, втора алинея, буква в) ЕО, що се отнася до дискриминационния характер на прилаганата от Solvay система на отстъпки⁸⁴. Ето защо от само себе си се разбира, че и обсъжданата пред Общия съд проблематика относно дискриминацията трябва да се разглежда във връзка с тази разпоредба, дори и повече да не е посочена от страните в писмените им становища⁸⁵.

101. Следва да се добави, че съгласно член 42, параграф 2 във връзка с член 118 от Процедурния правилник на Съда в хода на производството по обжалване е недопустимо да се въвеждат нови правни основания. Все пак жалбоподателят има право да изложи нови доводи във връзка с вече изтъкнатите в първоинстанционното производство правни основания, в

частност за да вземе отношение по изводите на Общия съд в обжалваното съдебно решение⁸⁶.

102. Настоящият случай е такъв: видно от обобщеното изложение на доводите на страните в обжалваното съдебно решение, още в рамките на първоинстанционното производство Solvay твърди, че производителите на плоско стъкло осъществяват дейност на друг пазар, различен от пазара на производителите на домакинско стъкло⁸⁷. Обсъжданият на първа инстанция въпрос дали предприятията извършват дейност на различни пазари и повдигнатият в настоящото производство въпрос дали е налице конкурентно отношение между тези предприятия, са двете страни на една и съща монета. Следователно с оплакването във връзка с конкурентното отношение в рамките на производството по обжалване Solvay просто доразвива доводите, вече изложени от него в първоинстанционното производство.

103. Впрочем това оплакване, изтъкнато от Solvay, също така изобщо няма за цел да подтикне Съда към преценка на факти, недопустима на етапа на обжалването. Поскоро въпросът, по който се спори, е дали, като не е разгледал конкурентното отношение между производителите на плоско стъкло и тези на домакинско стъкло, Общият съд не е взел предвид критерий, чието спазване в рамките на член 82, втора алинея, точка в) ЕО е било наложително от правна гледна точка. В това отношение става дума за правен въпрос, върху който

84 — Съображение 180 от спорното решение.

85 — Във всеки случай във връзка с проблематиката относно дискриминацията Общият съд със сигурност се позовава на член 82, втора алинея, буква в) ЕО (вж. точка 396 от обжалваното съдебно решение).

86 — Решение по дело PKK и KNK/Съвет (посочено в бележка под линия 80, точки 64 и 66) и Решение от 11 декември 2008 г. по дело Комисия/Дépartement du Loiret (С-295/07 P, Сборник, стр. I-9363, точка 99); в същия смисъл Решение от 10 септември 2009 г. по дело Akzo Nobel и др./Комисия (С-97/08 P, Сборник, стр. I-8237, точки 38 и 39); вж. също точка 28 от моето заключение, представено на 23 април 2009 г. по това дело.

87 — Точка 393, последно изречение от обжалваното съдебно решение.

може да бъде упражнен контрол в рамките на производството по обжалване⁸⁸.

104. Що се отнася до въпроса за *основателността на това оплакване*, най-напред следва да се припомни, че член 82, втора алинея, точка в) ЕО (член 102, втора алинея, буква в) ДФЕС) предвижда проверка на два етапа, с други думи, дали формулировката „като по този начин ги поставя в сравнително по-неблагоприятно положение“ има самостоятелно значение или представлява само пояснителна добавка с декларативно действие⁸⁹.

105. Следователно за удовлетворяването на всички условия за прилагането на член 82, втора алинея, буква в) ЕО е необходимо да се установи, че поведението на пазара на едно предприятие с господстващо положение е не само дискриминационно, но и с тенденция да нарушава конкурентните отношения, с други думи, да накърнява конкурентното положение на част от търговските партньори на това предприятие спрямо други⁹⁰.

106. Член 82, втора алинея, буква в) ЕО се основава на схващането, че търговското поведение на предприятието с господстващо положение не трябва да нарушава конкуренцията на пазара, който е нагоре и надолу по веригата, с други думи, конкуренцията между доставчиците или между клиентите на това предприятие. Контрагентите на споменатото предприятие не трябва да бъдат поставяни в по-благоприятно или по-неблагоприятно положение при конкуренцията помежду им⁹¹.

107. Пренесено към настоящото дело, това означава, че при проверката на член 82, втора алинея, точка в) ЕО Общият съд не е могъл да не разгледа конкурентните отношения на различните клиенти на Solvay помежду им. Би могло да се приеме, че Solvay е нарушило член 82, втора алинея, точка в) ЕО само доколкото клиентите на Solvay са се конкурирали помежду си, като определящият фактор в това отношение щеше да бъде не пазарът на натриев карбонат (сода), а пазарът или пазарите на стъкло надолу по веригата. Следователно Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, тъй като в точка 400 от обжалваното съдебно решение е приел, че е релевантен единствено пазарът на натриев карбонат, но не и пазарът на стъкло.

108. Вярно е, че за да се приеме наличие на злоупотреба по смисъла на член 82, втора алинея, буква в) ЕО, е достатъчна констатацията, че поведението на предприятието с господстващо положение би

88 — Вж. по този въпрос по-горе точка 73 от настоящото заключение и съдебната практика, посочена в бележка под линия 58.

89 — Вж. по този въпрос моето заключение по дело British Airways (посочено в бележка под линия 19, точка 124).

90 — Решение по дело British Airways (посочено в бележка под линия 61, точка 144) и Решение по дело Kanal 5 и TV 4 (посочено в бележка под линия 65, точка 44); в същия смисъл са и Решение от 16 декември 1975 г. по дело Suiker Unie и др./Комисия (40/73-48/73, 50/73, 54/73-56/73, 111/73, 113/73 и 114/73, Recueil, стр. 1663, точки 523 и 524) и Решение по дело United Brands (посочено в бележка под линия 39, точки 232—234).

91 — Решение по дело British Airways (посочено в бележка под линия 61, точка 143).

могло, с оглед на всички обстоятелства по случая, да доведе до изкривяване на конкуренцията между тези търговски партньори. В такава ситуация не може да се изисква да се предостави и доказателство за действително и количествено измеримо влошаване на конкурентното положение на търговските партньори, разгледани поотделно⁹². Комисията правилно отбелязва този факт.

109. Изводът обаче, че конкурентните отношения на пазара надолу по веригата, на който клиентите на предприятието с господстващо положение осъществяват дейност, са изцяло ирелевантни, е опорочен от грешка при прилагане на правото, както е приел Общият съд в настоящия случай.

110. Противно на поддържаното от Комисията тази грешка при прилагане на правото не може да бъде игнорирана с позоваване на това, че разглежданите в случая френски клиенти, Durant и Perrier, и германските клиенти от сектора на плоско и домакинско стъкло са само единични примери. Когато в отговор на твърдение за нарушение, изтъкнато от страна в производството, анализира единични примери от спорното решение, за да определи дали е допусната грешка в преценката, Общият съд трябва да извърши този анализ

въз основа на правилни от правна страна критерии. Настоящият случай не е такъв.

111. От Решение по дело Hoffmann-La Roche⁹³ и Решение по дело Michelin I⁹⁴ не може да се направи извод, който противоречи на това виждане. Пасажите от тези решения, на които Комисията се позовава, не се отнасят конкретно до прилагането на член 82, втора алинея, буква в) ЕО⁹⁵, а съдържат общи съображения относно характера на злоупотреба на системите на отстъпки, предоставяни от предприятия с господстващо положение.

112. Всъщност обстоятелството, че конкурентните отношения между търговските партньори на предприятието с господстващо положение са релевантни в рамките на член 82, втора алинея, буква в) ЕО, е видно от съдебното решение по делото за португалските летищни такси, от което Комисията привежда цитати. В това решение Съдът изрично посочва „неоправданото икономическо предимство“, което получателите на отстъпки могат да получат „в сравнение с конкурентите си“⁹⁶.

113. Следователно първата част от девотото правно основание е неоснователна.

92 — Решение по дело British Airways (посочено в бележка под линия 61, точка 145).

93 — Решение по дело Hoffmann-La Roche (посочено в бележка под линия 40, точка 90).

94 — Решение по дело Michelin I (посочено в бележка под линия 60, точка 85); в това решение Съдът приема, че не е налице дискриминация и затова изобщо не стои въпросът за по-неблагоприятното положение.

95 — Към тогавашния момент член 86, втора алинея, буква в) от Договора за ЕИО.

96 — Решение от 29 март 2001 г. по дело Португалия/Комисия (C-163/99, Recueil, стр. I-2613, точка 52).

ii) Втора част от деветото правно основание

114. Във втората част от деветото правно основание Solvay оспорва конкретно точка 401 от обжалваното съдебно решение. Този пасаж от съдебното решение се отнася до изложения на първа инстанция от Solvay довод относно твърденият ниски разходи във връзка с натриевия карбонат за производителите на стъкло. В това отношение Общият съд посочва, че Solvay „нито е доказа[ло]“ твърдението си относно тези разходи, нито това твърдение „може да опровергае дискриминационния характер на практиките, в които е упрекнат[о Solvay]“. Според Solvay по този начин Общият съд, от една страна, изопачил писмените му становища, представени на първа инстанция, и от друга, не изпълнил задължението за мотивиране по член 36 във връзка с член 53, първа алинея от Статута на Съда и по член 102, втора алинея, буква в) ДФЕС (член 82, втора алинея, буква в) ЕО).

— По твърдяното изопачаване на писмените становища, представени от Solvay

115. Оплакването за изопачаване на писмените становища изглежда неоснователно. Няма никакво обстоятелство, поради което да се смята, че Общият съд тълкува явно неправилно или възпроизвежда в различен смисъл писмените изявления

на жалбоподателя на първа инстанция⁹⁷. Трябва да се напомни твърдяното от Solvay в рамките на първоинстанционното производство, че макар да бил най-важната суровина при производството на стъкло, натриевият карбонат представлявал само 2—6% от средната продажна цена на стъклото⁹⁸. Обстоятелството, че подобни допълнителни твърдения на Solvay, съдържащи се в писмената му реплика, не са изрично споменати в обжалваното съдебно решение, само по себе си не означава, че в това отношение Общият съд по същество е изопачил доводите на Solvay.

— По липсата на мотиви

116. По друг начин стои въпросът с твърдението за липса на мотиви. Както вече бе посочено, мотивите на съдебното решение трябва да излагат по ясен и недвусмислен начин съображенията на Общия съд, така че да дадат възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетото решение, а на Съда — да упражнят своя контрол⁹⁹. Точка 401 от обжалваното

97 — Относно критерия за преценка дали доводите на страните са изопачени, вж. по-горе точка 94 от настоящото заключение.

98 — Тези твърдения са обобщени в точка 394 от обжалваното съдебно решение.

99 — Вж. във връзка с това съдебната практика, посочена в бележка под линия 22.

съдебно решение не отговаря на тези изисквания дори и при най-благосклонен прочит.

117. Общият съд въобще не пояснява по какви съображения приема, че твърдението на Solvay относно ниските разходи във връзка с натриевия карбонат за производителите на стъкло „[не] е доказано“. По-специално от мотивите на съдебното решение не става ясно дали Общият съд изобщо се е запознал с доводите на Solvay, изложени в писмената му реплика на първа инстанция. В нея Solvay се позовава, в подкрепа на твърдението си за по-ниските разходи, на антидъмпингов регламент на Комисията¹⁰⁰, определящ частта, която натриевият карбонат представлява от разходите за производството на стъкло, на 8 %¹⁰¹.

118. Също така Общият съд не пояснява защо твърдението, че незначителната част, която натриевият карбонат представлява от разходите за производството на стъкло, „[не би могло]“ „да опровергае дискриминационния характер на практиките, в които е упрекат[о Solvay]“. По същество може и да има основателни причини за

това становище на Общия съд¹⁰², но те дори не са загатнати в обжалваното съдебно решение.

119. Приел ли е Общият съд, че частта от разходите, която важна суровина представлява, *по принцип е ирелевантна* при преценката за евентуално наличие на дискриминация между клиентите на предприятието с господстващо положение? Или е приел, че част от разходите *от посочения от Solvay порядък* (2—6 %) нямат значение за дискриминационния характер на разглежданите търговски практики? Ако да, по какви причини? В случая малко допълнителни изречения в мотивите на съдебното решение са можели и е трябвало да внесат нужната яснота.

120. Констатациите на Общия съд в точка 401 от обжалваното съдебно решение оставят читателя в неведение за причините, поради които е отхвърлен доводът на Solvay, основан на твърдението за ниските разходи за натриев карбонат при производството на стъкло. Поради това и Съдът

100 — Регламент (ЕО) № 823/95 на Комисията от 10 април 1995 година за налагане на временно антидъмпингово мито върху вноса на динатриев карбонат с произход от Съединените американски щати (ОВ L 83, стр. 8).

101 — Съображение 62 от Регламент (ЕО) № 823/95 гласи, „че разходите за сода (след рециклиране) представляват не повече от 8% от цената за тон стъкло“. [неофициален превод]

102 — До нарушаване на конкуренцията между търговските партньори на предприятие с господстващо положение може да се стигне не само когато са засегнати най-важните параметри на конкуренцията между тях. Премуществата, свързани с по-незначителни разходни фактори, също лесно могат да дадат на даден клиент на предприятието с господстващо положение конкурентни предимства спрямо други клиенти на същото предприятие. По-специално член 82, втора алинея, буква в) ЕО (член 102, втора алинея, буква в) ДФЕС) не изисква да е налице *значително* по-неблагоприятно конкурентно положение. Такова ограничително тъкуване на тази разпоредба значително би отслабило ефективността на правилата за конкуренция, предвидени в правото на Съюза. Това би било несъвместимо с основната цел за отворена пазарна икономика със свободна конкуренция.

не може да упражни своя контрол. Следователно мотивите на обжалваното съдебно решение в точка 401 са непълни, поради което втората част от деветото правно основание е основателна.

121. Предвид гореизложеното не е необходимо да се разглежда по-подробно оплакването за нарушение на член 102, втора алинея, буква в) ДФЕС. Във всеки случай това оплакване няма самостоятелно значение спрямо оплакването за липса на мотиви.

iii) Междинно заключение

122. В обобщение следва да се посочи, че деветото правно основание е отчасти основателно.

Б — По забраната за използване на доказателства, събрани при извършената през април 1989 г. проверка (второ правно основание)

123. С второто си правно основание, насочено срещу точки 218—230 от обжалваното съдебно решение, Solvay твърди, че е нарушен член 14, параграф 3 и член 20, параграф 1 от Регламент № 17 (първа и втора

част от второто правно основание). Освен това предприятието упреква Общия съд в изопачаване на факти и доказателства (трета част от второто правно основание).

124. Това правно основание е свързано с обстоятелството, че в решението за проверка от 5 април 1989 г., с което Комисията разпорежда да бъдат претърсени помещенията на предприятията, осъществяващи дейност на европейския пазар на сода, само се посочва вероятността за извършени нарушения на член 85 от Договора за ЕИО (споразумения между предприятия или съгласувани практики), докато със спорното решение за налагане на глоба се установява нарушение на член 86 от Договора за ЕИО или на член 82 ЕО (злоупотреба с господстващо положение). Според Solvay доказателствата, намерени при претърсването, извършено във връзка с член 85 от Договора за ЕИО, не могат да се използват като основание за приемането на решение по член 86 от Договора за ЕИО или по член 82 ЕО.

1. По допустимостта на второто правно основание

125. Според Комисията второто правно основание е недопустимо, тъй като се основавало на същите оплаквания, вече изтъкнати от Solvay в първоинстанционното производство.

126. Това възражение е неоснователно.

127. Вярно е, че съгласно постоянната съдебна практика жалбоподателят не може само да възпроизвежда вече изложените пред Общия съд правни основания и доводи¹⁰³. Когато обаче страната оспорва тълкуването или прилагането на правото на Съюза от Общия съд, разгледаните в първоинстанционното производство правни въпроси могат отново да бъдат обсъдени в хода на производството по обжалване. Всъщност, ако страната не може да основе жалбата си пред Съда на вече изложени пред Общия съд правни основания и доводи, производството по обжалване отчасти би се обезсмислило¹⁰⁴.

128. В жалбата си Solvay анализира задълбочено точки 218—230 от обжалваното съдебно решение и позовавайки се на практиката на Съда, излага конкретни оплаквания срещу констатациите на Общия съд. Следователно не може да се говори просто за общо повтаряне на съответното правно основание, изложено на първа инстанция.

129. Ето защо няма сериозни доводи, за да бъде допустимостта на второто правно основание поставена под съмнение.

103 — Определение от 26 април 1993 г. по дело Kupka-Floridi/WSA (C-244/92 P, Recueil, стр. I-2041, точка 10), Решение от 4 юли 2000 г. по дело Bergaderm и Goupil/Комисия (C-352/98 P, Recueil, стр. I-5291, точка 35) и Решение по дело France Télécom/Комисия (посочено в бележка под линия 22, точка 69).

104 — Решение от 23 март 2004 г. по дело Омбудсман/Lamberts (C-234/02 P, Recueil, стр. I-2803, точка 75), Решение по дело Vouygues и Vouygues Télécom/Комисия (посочено в бележка под линия 29, точка 112), Решение от 21 септември 2010 г. по дело Швеция/API и Комисия (C-514/07 P, C-528/07 P и C-532/07 P, Сборник, стр. I-8533, точка 116) и Решение по дело Deutsche Telekom/Комисия (посочено в бележка под линия 22, точка 25).

2. По основателността на второто правно основание

а) По първата и втората част от второто правно основание (нарушения на член 14, параграф 3 и на член 20, параграф 1 от Регламент № 17)

130. Съгласно член 20, параграф 1 от Регламент № 17 сведенията, получени в рамките на извършена от Комисията проверка в областта на картелите, могат да бъдат използвани само за целите на съответната проверка. Следователно разпоредбата съдържа, от една страна, обвързване с целта и от друга, забрана за използване на събраните от Комисията доказателства за други цели.

131. В настоящия случай спорен е въпросът за обхвата на това обвързване с целта и на забраната за използване за други цели. Страните в производството са на различно мнение по въпроса дали за целите на констатацията, че е налице злоупотреба с господстващо положение, Комисията може да се основава на доказателства, събрани от нея при предишна проверка на предполагаеми нарушения на забраната за антиконкурентни споразумения между предприятия на същия пазар.

132. В текста на член 20, параграф 1 от Регламент № 17 няма конкретни указания в това отношение. Следователно трябва да

бъдат взети предвид смисълът и целта на тази разпоредаба.

133. Признато е, че с член 20, параграф 1 от Регламент № 17 трябва да се запази правото на защита на предприятията, засегнати от мерките по разследване, предприети от Комисията¹⁰⁵. Както посочва Съдът, тези права биха се оказали сериозно накаржени, ако по отношение на предприятията Комисията можеше да се позовава на доказателства, получени в хода на проверка, които биха били чужди на предмета и целта на тази проверка¹⁰⁶.

134. Следователно, за да се определи предвиденият в член 20, параграф 1 от Регламент № 17 обхват на обвързването с целта и обхват на забраната за използване, решаващо значение имат предметът и целта на съответната проверка. Те произтичат от издаденото от Комисията разпореждане за извършване на проверка¹⁰⁷. Съгласно член 14, параграф 3, второ изречение от Регламент № 17 те трябва да се посочат в съответното решение на Комисията за извършване на проверка, което представлява основна гаранция за правото на защита на засегнатите предприятия¹⁰⁸.

135. В конкретния случай в решението от 5 април 1989 г. за извършване на проверка, въз основа на което са претърсени търговските помещения на Solvay, се посочва само член 85 от Договора за ЕИО (член 81 ЕО)¹⁰⁹. Според констатациите на Общия съд Комисията цели към онзи момент единствено да провери дали Solvay е участвало в картели и/или съгласувани практики. Липсват данни, въз основа на които да се приеме, че още към онзи момент е имало и подозрение за злоупотреба с господстващо положение¹¹⁰.

136. От всичко изложено по-горе Solvay заключава, че е недопустимо да се използват събраните при проверката доказателства, за да се констатира, че е налице злоупотреба с господстващо положение по смисъла на член 82 ЕО (по-рано член 86 от Договора за ЕИО).

137. Намирам тази теза за неубедителна.

138. В решението за проверка Комисията действително е длъжна „ясно да посочи предположенията, които възнамерява да провери“¹¹¹. Целта на този подход е да не се допусне Комисията да извършва проверки наслуки, без да са налице конкретни подозрения¹¹² — практика, за която често

105 — Решение от 17 октомври 1989 г. по дело Dow Benelux/Комисия (известно като „Dow Benelux“, 85/87, Recueil, стр. 3137, точка 18) и Решение от 15 октомври 2002 г. по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия (известно като „PVC II“, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P, C-252/99 P и C-254/99 P, Recueil, стр. I-8375, точка 299).

106 — Решение по дело Dow Benelux (посочено в бележка под линия 105, точка 18), Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 300) и Решение от 22 октомври 2002 г. по дело Roquette Frères (C-94/00, Recueil, стр. I-9011, точка 48).

107 — В този смисъл Решение по дело Dow Benelux (посочено в бележка под линия 105, точка 17).

108 — Решение от 21 декември 1989 г. по дело Hoechst/Комисия (известно като „Hoechst“, 46/87 и 227/88, Recueil, стр. 2859, точка 41); вж. също Решение по дело Roquette Frères (посочено в бележка под линия 105, точка 47).

109 — Вж. точка 220 от обжалваното съдебно решение.

110 — Точка 222 от обжалваното съдебно решение.

111 — Решение по дело Hoechs, (посочено в бележка под линия 108, точка 41, последно изречение).

112 — Заключение на генералния адвокат Mischo, представено на 21 февруари 1989 г. по дело Hoechst (посочено в бележка под линия 108, точка 206).

се използва понятието „fishing expeditions“ на английски език.

спомогнат за прилагането на правилата за конкуренция в Договорите и да гарантират ненарушаването на конкуренцията на вътрешния пазар¹¹⁵.

139. Задължението да се посочи предметът и целта на проверката обаче не може да означава задължение да се определят окончателно всички правни норми, които засегнатите предприятия вероятно са нарушили. Всъщност на този ранен етап от разследването Комисията все още изобщо не е длъжна да даде точна правна квалификация на предполагаемите нарушения¹¹³.

142. В този контекст да се ограничава предварително предметът и целта на дадена проверка в производство относно картели до определени материалноправни норми за забрана, изрично посочени в разпоредбата за извършване на проверка, и категорично да се изключват други норми за забрана, би било израз на прекомерно тесен и формалистичен подход.

140. Във всеки случай понякога е много трудно предварително да се прецени дали поведението на предприятие със силна пазарна позиция нарушава забраната за картели (член 85 от Договора за ЕИО, член 81 ЕО или член 101 ДФЕС) или представлява злоупотреба с господстващо положение (член 86 от Договора за ЕИО, член 82 ЕО или член 102 ДФЕС). Както правилно посочва Комисията, възможно е дори да има припокриване в приложното поле *ratione materiae* на забраната за картели и на забраната за злоупотреба с господстващо положение¹¹⁴.

143. При проверката в производство относно картели става въпрос преди всичко за установяването на факти и събирането на доказателства¹¹⁶, например относно съществуването на определено споразумение между предприятия или определено пазарно поведение и относно определящите ги икономически съображения.

141. Освен това проверките както с оглед на едната, така и на другата разпоредба имат една и съща основна цел, а именно да

144. Комисията трябва да даде точната правна квалификация на установените от нея факти доста по-късно в хода на

113 — Решение по дело Hoechst (посочено в бележка под линия 108, точка 41, първата част от последното изречение).

114 — Във връзка с това Комисията се позовава на Решение на Общия съд от 23 октомври 2003 г. по дело Van den Bergh Foods/Комисия (Т-65/98, Recueil, стр. II-4653), потвърдено с Определение на Съда по дело Unilever Bestfoods/Комисия (посочено в бележка под линия 77).

115 — Относно правното положение към момента на приемане на спорното решение вж. член 3, параграф 1, буква ж) ЕО. Същото понастоящем е видно от Протокол № 27 относно вътрешния пазар и конкуренцията, приложен към Договорите (ОВ С 115, 2008 г., стр. 309; ОВ С 83, 2010 г., стр. 209), както Съдът потвърди неотдавна във връзка с член 102 ДФЕС (вж. Решение по дело TeliaSonera Sverige (посочено в бележка под линия 65, точки 20—22)). Вж. и член 119, параграф ДФЕС (порано член 4 ЕО), съгласно който държавите членки и Съюзът са длъжни да спазват принципа за отворена пазарна икономика и свободна конкуренция.

116 — В същия смисъл вж. и заключението на генералния адвокат Mischo по дело Hoechst (посочено в бележка под линия 108, точка 174).

административното производство — не-окончателно, под формата на изложение на възраженията, а след това — окончателно, при приемането на решението, с което приключва производството¹¹⁷. Това не накърнява възможностите за защита на засегнатите предприятия; напротив, те са защитени именно с изложението на възраженията и свързаното с него право на изслушване.

145. Следователно Общият съд не е допуснал грешка при прилагането на правото, като е приел, че документите, събрани при извършената през април 1989 г. проверка, са могли да бъдат използвани и в постановеното на основание член 82 ЕО спорно решение¹¹⁸.

б) По третата част от второто правно основание (твърдение за изопачаване на факти)

146. С второто правно основание Solvay освен това упреква Общия съд в изопачаване на факти. Според Solvay Общият съд неправилно се основал на сходство на споразуменията между предприятията или съгласуваните практики, които са в основата на извършената пред 1989 г. проверка,

от една страна, и злоупотребата с господстващо положение, установена в спорното решение, от друга¹¹⁹.

147. Това оплакване също е неоснователно. То почива на неправилен прочит на обжалваното съдебно решение.

148. Жалбоподателят пренебрегва факта, че Общият съд счита за сходни не самите нарушения, посочени в член 85 от Договора за ЕИО (член 81 ЕО, член 101 ДФЕС) и член 86 от Договора за ЕИО (член 82 ЕО, член 102 ДФЕС), а само фактите („практиките“), които Комисията разследва в рамките на извършената от нея проверка и на които в крайна сметка тя и се основава в спорното решение¹²⁰. Именно тези факти обаче — а не тяхната правна квалификация — са определящи, когато трябва да се прецени дали Комисията е нарушила обвързаното с целта и забраната за използване по смисъла на член 20, параграф 1 от Регламент № 17¹²¹.

149. Както приема Общият съд¹²², без констатацията му да е оспорена, и разпореджането за извършване на проверка

117 — В същия смисъл вж. и заключението на генералния адвокат Mischo по дело Hoechst (посочено в бележка под линия 108, точка 176).

118 — Вж. по-специално точка 228 от обжалваното съдебно решение.

119 — Подобно твърдение е загатнато и в края на изложението от Solvay във връзка с първата част от второто правно основание.

120 — Точка 225 („практики“) и точка 226 („факти“) от обжалваното съдебно решение.

121 — Вж. по този въпрос точки 139 и 143 от настоящото заключение.

122 — Точки 223 и 224 от обжалваното съдебно решение.

през 1989 г., и спорното решение от 2000 г. се отнасят по-конкретно до прилагането на споразумения за изключително закупуване. Съответно Общият съд е могъл да приеме, без да допусне грешка при прилагането на правото, че спорното решение има достатъчна връзка с предмета и целта на извършената през 1989 г. проверка¹²³, така че не е налице нарушение на забраната за използване, уредена в член 20, параграф 1 от Регламент № 17.

в) Междинно заключение

150. Ето защо второто правно основание е изцяло неоснователно.

В — По правото на защита (трето, четвърто и пето правно основание)

151. С третото, четвъртото и петото правно основание на жалбата си Solvay по същество твърди, че е нарушено правото му на защита.

152. Зачитането на правото на защита във всяко производство, което може да доведе до санкции, по-конкретно до глоби или до

периодични имуществени санкции, представлява основен принцип на правото на Съюза, многократно потвърден в практиката на Съда¹²⁴. Понастоящем този принцип е прогласен и в член 41, параграф 2, буква а) и член 48, параграф 2 от Хартата на основните права¹²⁵.

153. Оплакванията на Solvay, изложени в рамките на третото, четвъртото и петото му правно основание, имат основополагащо значение и дават на Съда повод да уточни практиката си относно правото на защита в административните производства, свързани с картели.

154. Производството, до което се отнасят тези правни основания, се развива по следния начин:

— преди Комисията да приеме първото решение за налагане на глоба през 1990 г. в съответния случай (Решение 91/299), с изложението на възраженията тя приканва Solvay да изложи становище¹²⁶. На практика обаче Solvay не е имало достъп до преписката; на разположение на предприятието са

124 — Решение от 14 септември 2010 г. по дело Akzo Nobel Chemicals и Akros Chemicals/Комисия и др. (С-550/07, Сборник, стр. I-8301, точка 92); вж. и Решение от 2 октомври 2003 г. по дело Thyssen Stahl/Комисия (известно като „Thyssen Stahl“, С-194/99 P, Rescuil, стр. I-10821, точка 30) и Решение от 3 септември 2009 г. по дело Papierfabrik August Koehler/Комисия (С-322/07 P, С-327/07 P и С-338/07 P, Сборник, стр. I-7191, точка 34).

125 — Хартата на основните права на Европейския съюз е тържествено прогласена за първи път на 7 декември 2000 г. в Ница (ОВ С 364, стр. 1) и след това още веднъж на 12 декември 2007 г. в Страсбург (ОВ С 303, стр. 1 и ОВ, 2010 г., С 83, стр. 389).

126 — Точки 24 и 27 от обжалваното съдебно решение.

123 — Точка 226 от обжалваното съдебно решение.

предоставени само копия от уличаващи документи, с които Комисията обосновава твърденията си за нарушение¹²⁷. Целта на тази практика е била да се „опрости производството“¹²⁸,

останалата част от материалите по преписката, и по-точно пет класъра¹³³. Освен това тя не е в състояние да представи пред Общия съд и списък на липсващите материали¹³⁴.

— през 2000 г., т.е. преди да бъде прието второто, спорно в настоящия случай, решение за налагане на глоба (Решение 2003/6), Solvay не е нито изслушвано отново¹²⁹, нито е имало достъп до преписката¹³⁰,

155. При тези обстоятелства Solvay твърди, от една страна, че е нарушено правото му на достъп до преписката (трето и четвърто правно основание, вж. по този въпрос раздел 1 по-нататък) и от друга, че е нарушено правото му на изслушване (пето правно основание, вж. по този въпрос раздел 2 по-нататък).

— едва във второто производство пред Общия съд (дело T-57/01) Комисията представя част от материалите по преписката в административното производство, след като в рамките на процесуално-организационните мерки Общият съд изисква това неколккратно¹³¹. В секретариата на Общия съд Solvay е имало възможност да се запознае за първи път с редица документи, до които по-рано не е имало достъп. Предприятието също така получава възможността да изрази становище пред Общия съд относно ползата от споменатите документи за неговата защита¹³²,

1. По правото на достъп до преписката (трето и четвърто правно основание)

— Комисията е принудена да признае пред Общия съд, че е загубила

156. Като следствие от принципа за спазване на правото на защита правото на достъп до преписката предполага Комисията да предоставя възможност на засегнатото предприятие да проучи всички документи, съдържащи се в преписката по разследването, които могат да бъдат относими към защитата му. Същите обхващат както уличаващите, така и оневиняващите документи, с изключение на търговските тайни на други предприятия, вътрешните документи на Комисията и други поверителни сведения¹³⁵.

127 — Точки 24, 450 и 451 от обжалваното съдебно решение.

128 — Точка 451 от обжалваното съдебно решение.

129 — Точка 43 от обжалваното съдебно решение и съображение 199 от спорното решение.

130 — Точки 455 и 456 от обжалваното съдебно решение.

131 — Точки 57—65 от обжалваното съдебно решение.

132 — Точки 67 и 68 от обжалваното съдебно решение.

133 — Точки 65, 66 и 462 от обжалваното съдебно решение.

134 — Точки 66, 454 и 464 от обжалваното съдебно решение.

135 — Решение по дело Aalborg Portland, посочено в бележка под линия 35, точка 68 и Решение от 1 юли 2010 г. по дело Knauf Gips (известно като „Knauf Gips“, C-407/08 P, Сборник, стр. I-6375, точка 22).

157. Безспорно е, че в административното производство Solvay се запознава единствено с материалите по преписката, на които в спорното решение Комисията се е основала в ущърб на това предприятие. Редица други материали от преписката, до които Solvay е имало право на достъп по силата на правото си на защита, не са му били предоставени. Така Комисията е нарушила съществено процесуално правило¹³⁶, което произтича от правото на добра администрация¹³⁷. Извършеното нарушение не би могло да бъде поправено след момента на постановяване на спорното решение, в частност не и с представянето на отделни материали в хода на последващото съдебно производство¹³⁸.

158. На настоящия етап страните спорят само по въпроса дали Общият съд е трябвало да отмени спорното решение поради процесуалното нарушение, извършено от Комисията. Според постоянната съдебна практика нарушаването в административното производство на правото на достъп до преписката на Комисията поначало може да доведе до отмяна на решението на

Комисията само ако е накърнено правото на защита на съответното предприятие¹³⁹.

159. За разлика от Комисията и от Общия съд Solvay счита, че е нарушено правото му на защита и подкрепя тезата си с редица доводи. В това отношение жалбоподателят по същество се основава на признателат от правото на Съюза общи принципи на зачитане на правото на защита, на презумпцията за невиновност и на разпределяне на тежестта за доказване. Освен това Solvay твърди, че е извършено нарушение както на задължението за мотивиране съгласно член 36 във връзка с член 53, първа алинея от Статута на Съда, така и на член 47, параграф 2, член 48 и член 52, параграф 3 от Хартата на основните права, на член 6 от ЕКПЧ и на член 6, параграф 1 ДЕС.

160. Solvay обаче излага по-подробно доводите си само във връзка с правото на защита и отчасти във връзка с презумпцията за невиновност и задължението за мотивиране. Конкретните позовавания от страна на Solvay на Хартата на основните

136 — В точки 453—456 от обжалваното съдебно решение Общият съд също приема, че е налице това процесуално нарушение.

137 — Вж. във връзка с това член 41, параграф 2, буква б) от Хартата на основните права.

138 — Решение на Съда от 8 юли 1999 г. по дело Hercules Chemicals/Комисия (C-51/92 P, Recueil, стр. I-4235), точка 78), Решение от 2 октомври 2003 г. по дело Cogus UK/Комисия (C-199/99 P, Recueil, стр. I-11177, точка 128) и Решение по дело PVC II, посочено в бележка под линия 105, точка 315; вж. също Решение на Общия съд от 29 юни 1995 г. по дело Solvay/Комисия (T-30/91, Recueil, стр. II-1775, точка 98) и Решение на Общия съд по дело ICI/Комисия (T-36/91, Recueil, стр. II-1847, точка 108).

139 — Решение по дело Hercules (посочено в бележка под линия 138, точка 77), Решение по дело Cogus UK (посочено в бележка под линия 138, точка 127) и Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точки 317, 322 и 323).

права, на член 6 от ЕКПЧ и на член 6, параграф 1 ДЕС нямат самостоятелно значение, поради което не следва да бъдат задълбочено разглеждани. Що се отнася до член 6, параграф 1 ДЕС, достатъчно е да се отбележи, че в тази разпоредба не се съдържат гаранции на основно право. Член 6 от ЕКПЧ не е пряко приложим за институциите на Съюза до момента, в който последният се присъедини към ЕКПЧ¹⁴⁰, но се отчита при тълкуването и прилагането на общите принципи на правото и основните права на правото на Съюза, посочени в жалбата до Съда¹⁴¹.

161. За да се преценят изложените от Solvay оплаквания, свързани с правото на защита, презумпцията за невиновност и задължението за мотивиране, предлагам да се следва предложената от Комисията поредност на тяхното разглеждане, което е съобразено със структурата на обжалваното съдебно решение. Поради това на първо място ще обсъдя допустимостта на третото и четвъртото правно основание (вж. в това отношение по-нататък буква а), преди да пристъпя към разглеждане на оплакванията, отнасящи се до достъпните в първоинстанционното производство документи (четвърто правно основание, вж. в това отношение по-нататък буква б); след това ще анализирам оплакванията

във връзка с изчезналата част от преписката (трето правно основание, вж. в това отношение по-нататък буква в).

а) По допустимостта на третото и четвъртото правно основание

162. Комисията оспорва допустимостта на четвъртото правно основание и на част от третото правно основание. Според нея преценката дали определени документи са полезни с оглед защитата на предприятието е част от суверенната преценка, която извършва Общият съд, и по принцип не подлежи на контрол от страна на Съда в производството по обжалване.

163. За мен тази теза е неубедителна. В случая от Съда не се иска да замести преценката на Общия съд със своята, що се отнася до ползата от някои материали от преписката¹⁴². Напротив, той по-скоро трябва да провери дали при преценката

140 — Член 6, параграф 2 ДЕС в редакцията му с Договора от Лисабон.

141 — Вж. напр. Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 64); в същия смисъл Решение от 28 март 2000 г. по дело Krombach (С-7/98, Recueil, стр. I-1935, точки 25 и 26), Решение от 14 февруари 2008 г. по дело Vagex (С-450/06, Сборник, стр. I-581, точки 44 и 46) и Решение от 23 декември 2009 г. по дело Spector Photo Group и Van Raemdonck (С-45/08, Сборник, стр. I-12073, точка 43).

142 — Това действително би било недопустимо (вж. Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точки 330 и 331) и Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 77 във връзка с точка 76).

на фактите и доказателствата Общият съд е използвал необходимите критерии и принципи. Става дума за правен въпрос, който подлежи на контрол от Съда в производството по обжалване¹⁴³.

б) По частите от преписката, до които е получен достъп едва в производството пред Общия съд (четвърто правно основание)

164. Четвъртото правно основание е насочено срещу точки 417—446 от обжалваното съдебно решение, които се отнасят до ползата за защитата на Solvay от достъпните за първи път в съдебното производство части от преписката. Тъй като Общият съд не приема тази полза за доказана, той прави извод, че Комисията не е нарушила правото на защита¹⁴⁴.

и) Първа част от четвъртото правно основание

165. Първата част от четвъртото правно основание съдържа две критики по отношение на обжалваното съдебно решение, от които по мое мнение първата е неоснователна, а втората — основателна.

143 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 125); вж. също точка 73 от настоящото заключение и съдебната практика, посочена в бележка под линия 58.

144 — Точка 446 от обжалваното съдебно решение.

166. От една страна, според жалбоподателя Общият съд трябвало най-напред да разгледа твърдените на първа инстанция нарушения на правото на защита, т.е. преди да разгледа твърдените грешки в преценката по същество. В противен случай при преценката на ползата от различни документи за защитата на предприятието имало опасност Общият съд да се повлияе от извода от преценката на спорното решение по същество.

167. Тази първа критика трябва да се отхвърли. Както Комисията правилно отбелязва, от логическа гледна точка няма задължителна последователност при разглеждането на твърденията за нарушения на материалното право и на твърденията за процесуални нарушения¹⁴⁵. (В контекста на третото правно основание ще се разгледа отделно въпросът дали при преценката по същество на твърденията за процесуални нарушения Общият съд може да се повлияе от изводите относно твърденията за нарушения на материалното право, изтъкнати от предприятието¹⁴⁶).

168. От друга страна, жалбоподателят упреква Общия съд затова, че възприел твърде ограничително виждане за достъпа до преписката. Според жалбоподателя Общият съд не е трябвало да отрича ползата от различни документи за защитата му с

145 — И Съдът вече е разглеждал в някои случаи материално-правни въпроси, преди да разгледа изтъкнатите твърдения за процесуални нарушения; вж. напр. Решение по дело Cogus UK (посочено в бележка под линия 138, точки 72—114 и 115—138) и Решение от 18 септември 2003 г. по дело Volkswagen/Комисия (C-338/00 P, Recueil, стр. I-9189, точки 38—105 и 106—117).

146 — Вж. по-долу точки 197—200 от настоящото заключение.

мотива, че съдържащата се в тях информация или вече била известна на Solvay, или се отнасяла до доводи, вече изложени от предприятието.

169. За разлика от първата, втората критика е основателна.

170. Достъпът до преписката има за цел да гарантира на участващите в административното производство предприятия, обвинени в нарушение на правилата за конкуренция на правото на Съюза (наричани също „засегнатите предприятия“), ефективното упражняване на правото им на защита¹⁴⁷. С достъпа до преписката трябва да се даде възможност те да се запознаят с доказателствата, съдържащи се в преписката на Комисията, за да могат въз основа на тях да изложат надлежно становището си относно изводите, които Комисията е направила в своето изложение на възраженията¹⁴⁸. Така се допринася за гарантирането на равни процесуални възможности на засегнатите предприятия и на Комисията и в резултат на това в крайна сметка за справедливо административно производство.

171. Що се отнася до оневиняващите документи, които не са били съобщени на

засегнатото предприятие в хода на административното производство, това предприятие трябва впоследствие само да докаже, че неоповестяването им е могло да повлияе в негов ущърб върху протичането на производството и върху съдържанието на решението на Комисията¹⁴⁹. В това отношение е достатъчно предприятието да докаже, че е можело да използва посочените оневиняващи документи в своя защита¹⁵⁰.

172. Разбира се, това се отнася преди всичко до документите, които са щели да позволят на засегнатото предприятие да се позове на нови доказателства в хода на административното производство. В това отношение в Решение по дело Aalborg Portland Съдът посочва доказателства, „които не са съгласувани с изводите, направени от Комисията на този етап, и следователно са щели да могат да повлияят — независимо по какъв начин — върху преценката на последната в евентуалното решение, най-малкото по отношение на тежестта и продължителността на деянието, за което е обвинено, а оттук и по отношение на размера на глобата“¹⁵¹.

173. Не считам обаче, че от Решение по дело Aalborg Portland и от някои други решения, в които Съдът използва подобен

147 — Решение по дело Hercules (посочено в бележка под линия 138, точка 76), Решение по дело Corus UK (посочено в бележка под линия 138, точка 126), Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 315) и Решение от 10 май 2007 г. по дело SGL Carbon/Комисия (C-328/05 P, Recueil, стр. I-3921, точка 55).

148 — Решение по дело Hercules (посочено в бележка под линия 138, точка 75), Решение по дело Corus UK (посочено в бележка под линия 138, точка 125) и Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 315).

149 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 74) и Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135, точка 23).

150 — Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точки 318 и 324), Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 75) и Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135, точка 23).

151 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 75); вж. и Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135, точка 23 и точка 28 in fine, където се приема, че в спорното решение Комисията вече е взела предвид някои доводи).

израз¹⁵², може да се направи извод за общо ограничаване на целта на достъпа до преписката до откриване на нови доказателства. Напротив, струва ми се, че още в Решение по дело Aalborg Portland Съдът в известна степен е възприел идеята, че достъпът до преписката може да служи и на други цели, а именно по-конкретно в израза „са щели да могат да повлияят — независимо по какъв начин“¹⁵³.

174. Както правилно отбелязва Solvay, целта на достъпа до преписката не се изчерпва с това да позволи на засегнатото предприятие да изложи нови доводи или да се позове на нови доказателства в хода на административното производство. Всъщност от достъпа до преписката има много съществен практически интерес и поради това че позволява на засегнатото предприятие да сравни доводите си, изложени в административното производство, със становищата на трети лица — например клиенти, доставчици, конкуренти и сдружения. По-специално засегнатото предприятие може евентуално да използва някои становища на трети лица, за да обоснове по-добре собствените си доводи, изтъкнати срещу Комисията.

152 — Вж. Решение по дело Corus UK (посочено в бележка под линия 138, точка 134), на което се позовава Комисията, и Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135, точка 23 и точка 28 in fine).

153 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 75), наскоро потвърдено с Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135, точка 23).

175. Ясно е, че изявленията на засегнатото предприятие срещу Комисията биха имали по-голяма тежест, ако са основани не само на вътрешните му документи и констатации или на общодостъпни източници, но и намират потвърждение в становища на трети лица с евентуално противоположни интереси¹⁵⁴. Всъщност в административното производство засегнатото предприятие не само трябва да изтъкне убедителни доводи, но и да изложи подробно тези доводи и да представи достатъчно доказателства в тяхна подкрепа.

176. Общият съд не отчита това, когато в редица точки от обжалваното съдебно решение констатира, че неоповестяването на определени документи по време на административното производство не е могло да повлияе в ущърб на Solvay върху протичането на производството и върху съдържанието на обжалваното решение:

— тъй като предприятието „не пренебрегва“ обстоятелствата, посочени в документите¹⁵⁵,

154 — Комисията неправилно разглежда този основен довод на жалбоподателя единствено в бележка под линия от писмения си отговор на жалбата, за да го представи като „неубедителен“.

155 — Точки 423 и 424 от обжалваното съдебно решение.

- тъй като предприятието е било в състояние само да предостави определена информация¹⁵⁶, без да се основава на документите на своите конкуренти¹⁵⁷,
- ii) Втора част от четвъртото правно основание
- тъй като предприятието вече е развило определени доводи, съдържащи се в документите¹⁵⁸, или
- тъй като Комисията вече е била запозната с фактичката обстановка, очертана в документите¹⁵⁹.

177. Целта на достъпа до преписката е да се позволи на засегнатото предприятие *да се защити по-добре*¹⁶⁰, отколкото би могло да направи това със собствени средства. В резултат на твърде тясното си разбиране за целта на достъпа до преписката, което пренебрегва споменатите по-горе съображения¹⁶¹, Общият съд не е отчел обхвата на правото на защита и следователно е допуснал грешка при прилагане на правото.

156 — Точка 427 от обжалваното съдебно решение.

157 — Точка 442 от обжалваното съдебно решение.

158 — Точка 432 от обжалваното съдебно решение.

159 — Точка 440 от обжалваното съдебно решение.

160 — В този смисъл в практиката си относно производствата в областта на конкуренцията и антидмпинга Съдът подчертава, че във всички случаи трябва да се приеме, че е налице нарушение на правото на защита, когато засегнатото предприятие *е щяло да може да се защити по-добре*, ако не е било допуснато това процесуално нарушение (Решение по дело Thyssen Stahl (посочено в бележка под линия 124, точка 31) и Решение от 1 октомври 2009 г. по дело Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/Съвет, известно като „Foshan“, С-141/08 Р, Сборник стр. I-9147, точка 94).

161 — Вж. по-горе точки 174—176 от настоящото заключение.

178. Във втората част от четвъртото правно основание Solvay упреква Общия съд, че е поставил прекомерно строги изисквания за доказване, че е нарушено правото на защита. В това отношение жалбоподателят се позовава на някои пасажи от обжалваното съдебно решение, в които Общият съд констатира, че:

- Solvay „не доказва, че неоповестяването на [определени документи] е повлияло в негов ущърб върху протичането на производството и върху съдържанието на обжалваното решение“¹⁶²,

- изложените от Solvay доводи след запознаването с преписката не поставят под въпрос анализа на Комисията в спорното решение¹⁶³.

179. Както основателно поддържа Solvay, критерият за да се приеме, че правото на защита е нарушено поради процесуално нарушение във връзка с достъпа до преписката, не е дали неоповестяването на оневиняващ документ „е повлияло“ в ущърб на това предприятие върху протичането

162 — Точка 441 от обжалваното съдебно решение.

163 — Точка 428 от обжалваното съдебно решение.

на производството и върху съдържанието на решението на Комисията, а дали то „е могло да повлияе“ върху протичането на производството и върху съдържанието на решението на Комисията¹⁶⁴.

180. Възможно е на пръв поглед разликата между изразите „е повлияло“ и „е могло да повлияе“ да изглежда минимална. Следователно е направен опит изтъкнатото от Solvay оплакване да се представи като семантична дребнавост.

181. Всъщност тези езикови нюанси разкриват, че при разглеждането на твърдяното от Solvay нарушение на правото му на защита Общият съд е приложил неправилни критерии: той необосновано е изискал да се докаже, че оповестяването на спорните документи е щяло да доведе административното производство до различен резултат¹⁶⁵. Общият съд е трябвало единствено да вземе предвид дали засегнатото предприятие е доказало съществуването на възможност, макар и само ограничена, че документите, които не са били достъпни в административното производство, са щели да могат да са от полза за защитата му¹⁶⁶. Всъщност засегнатото предприятие не трябва да доказва, че ако е имало достъп до документите, които не са му съобщени, решението на Комисията е щяло да има различно съдържание¹⁶⁷.

182. Следователно при преценката на правото на защита Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото.

183. В това отношение Solvay също така твърди, че е нарушена презумпцията за невиновност, но по мое мнение това оплакване няма самостоятелно значение спрямо оплакването за нарушение на правото на защита, поради което няма да бъде предмет на по-нататъшно разглеждане.

184. Накрая Solvay счита, че мотивите на обжалваното съдебно решение са противоречиви, поради това че първоначално Общият съд посочил правилния критерий за проверка („възможност, макар и ограничена, [...] да доведе административното производство до различен резултат“)¹⁶⁸, но впоследствие приложил по-строг критерий (Solvay „не доказва, че неоповестяването на документите [...] е повлияло в негов ущърб върху протичането на производството и върху съдържанието на обжалваното решение“¹⁶⁹ и изложените от жалбоподателя доводи „не поставят под въпрос анализа на Комисията в обжалваното решение“)¹⁷⁰. Както обаче бе посочено по-горе¹⁷¹, изискванията за доказване, че е нарушено правото на защита са въпрос по същество, а не въпрос, свързан с мотивите на обжалваното съдебно решение. Общият съд може и да е допуснал грешка

164 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 74).

165 — Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135, точка 28).

166 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 131).

167 — Решение по дело Hercules (посочено в бележка под линия 138, точка 81), Решение по дело Corus UK (посочено в бележка под линия 138, точка 128) и Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 318).

168 — Точка 407 от обжалваното съдебно решение.

169 — Точка 441 от обжалваното съдебно решение.

170 — Точка 428 от обжалваното съдебно решение.

171 — Вж. по-горе точка 180 от настоящото заключение.

при прилагането на правото във връзка с правото на защита, но това не означава, че е налице и липса на мотиви.

iii) Междинно заключение

185. Следователно четвъртото правно основание е основателно в по-голямата си част. От една страна, при разглеждането на ползата от документите, до които не е имало достъп в административното производство, Общият съд не е отчел целта на достъпа до преписката, а от друга, е поставил прекомерно високи изисквания за доказване, че е нарушено правото на защита.

в) По загубването на части от преписката (трето правно основание)

186. Третото правно основание се отнася до загубването на части от преписката пред Комисията. То е насочено срещу точки 465—482 от обжалваното съдебно решение, в които Общият съд разглежда въпроса дали липсата на пет класъора от преписката води до нарушение на правото на защита на Solvay¹⁷² и дава отрицателен отговор на този въпрос¹⁷³.

172 — Точка 465 от обжалваното съдебно решение.

173 — Точки 481 и 482 от обжалваното съдебно решение.

187. Жалбоподателят излага редица доводи срещу точките от въпросното съдебно решение, до които се отнасят всичките шест части от третото правно основание. Следва обаче да се отбележи, че между тях съществуват множество припокривания. По същество става дума все за същия въпрос: могъл ли е Общият съд да изключи възможността изгубените документи да са били от полза за защитата на Solvay¹⁷⁴?

188. Споделям мнението на жалбоподателя, че на този въпрос следва да се даде отрицателен отговор.

189. Отправна точка на анализа следва да бъде, че пред Общия съд предприятието, на което в административното производство незаконосъобразно е отказан достъп до определени части от преписката, трябва единствено да докаже, че е щяло да може да използва въпросните документи в своя защита¹⁷⁵. Достатъчно е предприятието да докаже съществуването на *възможност*, макар и само ограничена, че документите, които не са били достъпни в административното производство, са щели да могат да са от полза за защитата му¹⁷⁶.

174 — Вж. по-специално точка 479 от обжалваното съдебно решение.

175 — Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точки 318 и 324), Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 75) и Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135, точка 23).

176 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 131).

190. В конкретния случай Общият съд несъмнено е бил затруднен при преценката на ползата от частите от преписката, до които Solvay не е имало достъп, поради невъзможността да бъдат намерени съответните документи.

191. Със сигурност не би било целесъобразно винаги автоматично да се приема, че загубени части от преписката е могло да бъдат от полза за защитата на засегнатото предприятие. Така например, ако въз основа на достатъчно подробен опис е възможно да се направи извод, че разглежданите части от преписката по производството са съдържали само документи, до които и без това е нямало да има достъп — което следва да се предположи по-специално по отношение на проекторешенията и документите за вътрешно ползване на Комисията, но може да важи и за други поверителни документи¹⁷⁷, — от самото начало може да се изключи наличието на нарушение на правото на защита.

192. В настоящия случай обаче не е било възможно да се установи дори приблизително съдържанието на изчезналите части от преписката¹⁷⁸. Доколкото мога да преценя, в съдебната практика все още не е изяснен въпросът кой ще понесе последиците от това. Всъщност досега постановените

решения се отнасят до свързани с административното производство документи, чието съдържание е установено и подлежи на контрол от Общия съд¹⁷⁹.

193. По принцип засегнатото предприятие носи тежестта да докаже, че е щяло да може да използва в своя защита частите от преписката, до които незаконосъобразно му е отказан достъп в хода на административното производство¹⁸⁰. Това обаче важи само доколкото предприятието разполага поне с достоверни данни за авторите, както и за естеството и съдържанието на документите, с които не е имало възможност да разполага.

194. Обратно, Комисията носи отговорност при невъзможност да бъдат намерени части от преписката. Всъщност съгласно принципа на добра администрация Комисията е длъжна да осигури надлежното водене и съхранение на преписката на сигурно място. Надлежното водене на преписката включва не на последно място и съставянето на подробен опис с оглед на последващото предоставяне на достъп до преписката.

195. Обстоятелството, че е невъзможно със сигурност да се установи съдържанието на загубените части от преписката, както е в случая, допуска само един извод от

177 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точка 68) и Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135, точка 22).

178 — Точка 464 от обжалваното съдебно решение.

179 — Вж. по-специално Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105), Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35), Решение по дело Cogus UK (посочено в бележка под линия 138) и Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135).

180 — Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точки 318 и 324), Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точки 74, 75 и 131) и Решение по дело Knauf Gips (посочено в бележка под линия 135, точки 23 и 24).

гледна точка на правото на защита: няма как да се изключи възможността засегнатото предприятие да е могло да ползва загубените документи в своя защита.

196. В обжалваното съдебно решение обаче се приема точно обратното: според Общия съд е възможно да се изключи, че Solvay е щяло да може да открие в липсващите части от преписката документи, които да са от полза за защитата му¹⁸¹.

197. Общият съд обосновава виждането си с мотива, че всички изтъкнати от Solvay материалноправни възражения („възражения по същество“) срещу спорното решение трябва да бъдат отхвърлени¹⁸². Следователно преценката на ползата от изчезналите части от преписката за защитата на Solvay се обвързва с основателността на неговите възражения срещу констатацията за наличие на злоупотреба с господстващо положение¹⁸³. С други думи, Общият съд изглежда предполага, че който до момента е имал лоши карти, не би могъл да открие козове в останалите части от преписката.

198. Този подход е неправилен от правна гледна точка. Несъмнено въпросът дали е налице нарушение на правото на защита трябва да се разглежда в зависимост от специфичните във всеки конкретен

случай обстоятелства. Този въпрос обаче трябва да се разглежда с оглед на това в какво *Комисията* обвинява засегнатото предприятие, т.е. какви твърдения за нарушение поддържа срещу предприятието¹⁸⁴. Все пак предприятието трябва да се защитава срещу тези „твърдения за нарушение“, изложени от Комисията. Обратно, няма никакво значение какви възражения по същество срещу спорното решение е изтъкнало до момента *предприятието* и дали тези твърдения за нарушение са основателни.

199. Общият съд неправилно обвързва ползата от изчезналите документи за Solvay с въпроса дали доводите, изложени от предприятието, „са неотнормими“¹⁸⁵, или „не се доказва[т] от фактите“¹⁸⁶, дали Solvay е оспорило определени констатации на Комисията¹⁸⁷ и дали не е дало определени обяснения¹⁸⁸.

200. Правилният подход би бил да се постави единствено въпросът дали липсващите части от преписката евентуално са съдържали информация, която би позволила на Solvay да обоснове по-добре изтъкнатите си до момента доводи срещу спорното решение или дори да изложи нови доводи.

181 — Точка 479 от обжалваното съдебно решение.

182 — Точки 469—478 от обжалваното съдебно решение.

183 — Точка 468 от обжалваното съдебно решение.

184 — Решение по дело Aalborg Portland (посочено в бележка под линия 35, точки 127, 128 и 131).

185 — Точки 470, 475 и 480 от обжалваното съдебно решение.

186 — Точка 478 от обжалваното съдебно решение.

187 — Точки 472, 474, 477 и 478 от обжалваното съдебно решение.

188 — Точка 476 от обжалваното съдебно решение.

201. Общият съд не дава отговор на този въпрос, поставяйки на преден план представените му от Комисията доказателства за наличието на господстващо положение и за злоупотребата с него¹⁸⁹. Така обаче той до голяма степен пренебрегва възможността загубените части от преписката да съдържат информация, която би могла да постави под въпрос тези доказателства или поне да ги постави в друга светлина. Solvay правилно обръща внимание на този факт.

202. На първо място, в това отношение е важно да се отбележи, че големите пазарни дялове наистина *prima facie* доказват наличието на господстващо положение на Solvay. Както обаче самият Общ съд признава¹⁹⁰, това важи само ако не са налице извънредни обстоятелства¹⁹¹. При все това Общият съд не обяснява защо приема, че всички евентуални извънредни обстоятелства са били известни на Solvay, поради което от загубените документи не биха могли повече да произтичат нови факти и доказателства от полза за защитата му¹⁹². Напълно е възможно становищата на трети лица също да съдържат полезна информация за пазарните дялове, силната позиция на конкурентите и обхвата на евентуално съществуващата изравнителна

пазарна способност на клиентите на засегнатото предприятие¹⁹³.

203. На второ място, следва да се припомни, че характерът на злоупотреба на определени практики на Solvay — например предоставените от него отстъпки — наистина следва от „преките писмени доказателства“¹⁹⁴. Противно на това първо впечатление наличието на злоупотреба обаче може да се отхвърли, ако има индикации за съществуването на обективно икономическо оправдание¹⁹⁵. Такива индикации не е необходимо непременно да са предоставени от предприятието с господстващо положение, а могат също така да бъдат предоставени от трети лица, например клиентите на засегнатото предприятие. От това следва, че не може да се изключи възможността тези данни да са се съдържали в загубените части от преписката¹⁹⁶.

204. Обратно на становището на Общия съд, Solvay не е било длъжно да обяснява в каква точно степен загубените части от преписката по производството са могли да съдържат сведения в негова полза. Установяването на съдържанието на тези документи не е било възможно в хода на производството пред Общия съд, а от никого не може да се изисква невъзможното. Освен това не е следвало Solvay да понесе

189 — Точки 470—478 от обжалваното съдебно решение.

190 — Точка 470 от обжалваното съдебно решение.

191 — Вж. по този въпрос също така по-горе точки 50—53 и 57—62 от настоящото заключение.

192 — Така, по същество, твърди Общият съд в точка 470 от обжалваното съдебно решение.

193 — Интересно е да се отбележи, че изглежда самата Комисия приема, че поне някои от липсващите класьори „съдържат кореспонденцията на основание член 11 от Регламент № 17“, т.е. отправеното до различни предприятия искане на Комисията за сведения и техните отговори (вж. точка 66 от обжалваното съдебно решение).

194 — Вж. по-специално точки 473 и 476 от обжалваното съдебно решение.

195 — Вж. по-горе точка 77 от настоящото заключение и съдебната практика, посочена в бележка под линия 65.

196 — Вж. по този въпрос още веднъж коментара в бележка под линия 193.

последниците от тази невъзможност, при положение че Комисията е носела отговорност за изчезването на разглежданите документи¹⁹⁷. Следователно постоянно повтарящата се теза на Общия съд, че Solvay е трябвало да изложи ползата от загубените документи за неговата защита, като се обоснове от фактическа страна¹⁹⁸, е опорочена от грешка при прилагането на правото.

205. Следователно, обобщено казано, при разглеждането на въпроса дали документите от преписката, които не могат да бъдат намерени, са щели да могат да са от полза за защитата на Solvay, Общият съд е приложил неправилни критерии. Той не е отчел изискванията, които произтичат в това отношение от правото на защита. Ето защо третото правно основание трябва да бъде уважено.

206. Твърдяното от Solvay пак в този контекст нарушение на презумпцията за невиновност няма самостоятелно значение, което да излиза извън разискваните въпроси относно тежестта на доказване в контекста на правото на защита. Поради това не е необходимо това оплакване да бъде отделно разглеждано.

197 — Вж. по-горе точка 194 от настоящото заключение.

198 — Вж. например точка 473 („жалбоподателят трябва да посочи“), точка 474 („жалбоподателят е трябвало да посочи“) и точка 476 от обжалваното съдебно решение („жалбоподателят не обяснява“).

2. По правото на изслушване (пето правно основание)

207. С петото си правно основание Solvay оспорва точки 184—193 от обжалваното съдебно решение, в които Общият съд стига до извода, че Комисията не е била длъжна да изслуша отново предприятието, преди да приеме спорното решение¹⁹⁹. От своя страна, Solvay счита, че е трябвало да бъде изслушано в административното производство през 2000 г., тъй като в първото решение за налагане на глоба (Решение 91/299), отменено от Общия съд, не само бил налице порок при заверката, но и то било прието без да се предостави необходимият достъп до преписката.

а) Първа част от петото правно основание

208. В първата част от петото правно основание Solvay изтъква нарушение на задължението за мотивиране по член 36 във връзка с член 53, първа алинея от Статута на Съда. В обжалваното съдебно решение не бил разгледан въпросът дали поради допуснатите в първото административно производство процесуални нарушения, свързани с достъпа до преписката, е необходимо ново изслушване. Така Общият съд не разгледал правно основание,

199 — Вж. по-специално точка 191 от обжалваното съдебно решение.

изтъкнато от Solvay в първоинстанционното производство.

209. Този довод трябва да се отхвърли. Общият съд, макар и само с едно изречение, обсъжда необходимостта от ново изслушване поради предходни процесуални нарушения, свързани с достъпа до преписката: в отговор на този въпрос той праща към анализа му относно достъпа до преписката²⁰⁰. Според Общия съд това е логичен и последователен подход, доколкото приема, че Комисията не е нарушила правото на защита, като не е предоставила достъп до преписката²⁰¹. Ето защо според възприетия в обжалваното съдебно решение подход не е било необходимо да се изслушва отново Solvay.

210. Следователно изводите на Общия съд относно правото на изслушване са достатъчно мотивирани. Въпросът дали те не са опорочени и от грешки по същество при прилагане на правото, е предмет на втората част от петото правно основание, която сега ще разгледам.

б) Втора част от петото правно основание

211. Във втората част от петото правно основание Solvay по същество третира

въпроса за необходимостта от ново изслушване на предприятието, преди приемането през 2000 г. на второто в случая спорно решение за налагане на глоба (Решение 2003/6) поради допуснатите през 1990 г. процесуални нарушения във връзка с достъпа до преписката.

212. Solvay по същество твърди, че е нарушено правото му на изслушване, както и по-общо правото му на защита. Наред с това жалбоподателят твърди, че е налице нарушение на член 47, параграф 2, на член 48 и на член 52, параграф 3 от Хартата на основните права, на член 6 от ЕКПЧ и на член 6, параграф 1 ДЕС, на принципа на добра администрация и на член 266 ДФЕС (по-рано член 233 ЕО). Общо за всички тези твърдения за нарушение е оплакването, че Общият съд не отчел необходимостта Комисията да изслуша отново Solvay.

213. Правото на изслушване е част от правото на защита, което трябва да се спазва в административното производство в областта на картелите. Правото на изслушване предполага по време на административното производство разследваното предприятие да е в състояние да изложи надлежно гледната си точка относно истинността и значимостта на твърдените факти, както и относно използваните от

200 — Точка 192 от обжалваното съдебно решение.

201 — Вж. по този въпрос по-горе точки 156—206 от настоящото заключение.

Комисията документи²⁰². На законодателно равнище към момента на приемане на спорното решение този принцип е закрепен в член 19, параграф 1 от Регламент № 17²⁰³.

214. Безспорно е, че в настоящия случай през 1990 г. — преди приемането на първото решение за налагане на глоба (Решение 91/299) — Solvay е изслушано от Комисията въз основа на нейното изложение на възраженията. Спорен е само въпросът дали мерките, които след отмяната на това първо решение за налагане на глоба Комисията е следвало да предприеме съгласно член 233 ЕО (понастоящем член 266 ДФЕС), са включвали ново изслушване.

215. В административното производство в областта на картелите, уредено с Регламент № 17, от член 233 ЕО не следва непременно, че Комисията е длъжна да започне наново цялата процедура. По-скоро Комисията може да възобнови производството на етапа, относно който юрисдикциите на Съюза са установили процесуални нарушения. Доколкото процесуалните действия, предприети във времето преди

извършването на процесуалното нарушение, са били законосъобразни, не е необходимо те да бъдат повторени.

216. По дело PVC, в което първото решение на Комисията е отменено поради процесуално нарушение, извършено при окончателното му приемане от колегиума на членовете на Комисията, Съдът дава разрешение Комисията да приеме второ решение, което има еднакво по същество съдържание, без ново изслушване на засегнатите предприятия²⁰⁴. В обжалваното съдебно решение Общият съд се основава на тази съдебна практика, за да обоснове, че и в настоящия случай не е било необходимо ново изслушване на Solvay²⁰⁵.

217. На пръв поглед дело PVC, посочено по-горе, и настоящото дело действително изглеждат сходни. Всъщност и по настоящото дело първото решение на Комисията за налагане на глоба (Решение 91/299) е отменено поради процесуално нарушение в края на административното производство, по-точно при заверката на решението.

218. При по-задълбочен анализ обаче става ясно, че е налице съществена разлика: за разлика от дело PVC административното производство по настоящото дело страда и от друг тежък порок, настъпил далеч преди етапа на окончателното приемане

202 — Решение от 25 януари 2007 г. по дело Dalmine/Комисия (С-407/04 Р, Сборник, стр. I-829, точка 44) и Решение по дело SGL Carbon/Комисия (посочено в бележка под линия 147, точка 71); вж. и Решение от 7 юни 1983 г. по дело Musique Diffusion française и др./Комисия (100/80-103/80, Recueil, стр. 1825, точка 10), Решение по дело Michelin I (посочено в бележка под линия 60, точка 7), Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 85) и Решение по дело Impala (посочено в бележка под линия 52, точка 61); в същия смисъл, в други правни области, Решение от 24 октомври 1996 г. по дело Комисия/Lisrestal и др. (С-32/95, Recueil, стр. I-5373, точка 21), Решение от 3 септември 2008 г. по дело Kadi und Al Barakaat International Foundation/Съвет и Комисия (С-402/05 Р и С-415/05 Р, Сборник, стр. I-6352, по-специално точка 348) и Решение по дело Foshan (посочено в бележка под линия 160, точка 83).

203 — Понастоящем се прилага член 27, параграфи 1 и 2 от Регламент № 1/2003.

204 — Решение по дело PVC II, посочено в бележка под линия 105, по-специално точка 88.

205 — Вж. по-специално точки 184 и 185 от обжалваното съдебно решение.

и заверяване на решението за налагане на глоба — на засегнатото предприятие Solvay не е предоставен достъп до преписката, който да отговаря на правните изисквания²⁰⁶.

219. Вярно е, че в решенията си относно първото решение за налагане на глоба (Решение 91/299)²⁰⁷ юрисдикциите на Съюза не разглеждат правото на достъп до преписката и правото на защита, а по-скоро третират само въпроса за заверката. От това обаче не може да се заключи, че юрисдикциите на Съюза са потвърдили надлежното протичане на административното производство, що се отнася до достъпа до преписката и правото на защита.

220. Напротив, във връзка с Решение 91/297, в основата на което е същото административно производство в областта на картелите като Решение 91/299, Общият съд приема, че е налице нарушение на правото на защита поради непредоставянето на пълен достъп до преписката²⁰⁸. Освен това още от 1982 г. съществува ясна

практика на Комисията относно предоставянето на достъп до преписката²⁰⁹.

221. Можем да се съгласим с Комисията, че различните решения на Общия съд от 29 юни 1995 г. не съдържат еднакви насоки за целите и обхвата на достъпа до преписката, който следва да бъде предоставен²¹⁰. При все това, най-късно към момента на приемането на спорното по настоящото дело второ решение за налагане на глоба през 2000 г. са отпаднали всички евентуални неясноти в това отношение²¹¹.

222. При това положение в настоящия случай след отмяната на първото решение за налагане на глоба Комисията е трябвало да възобнови административното производство на етапа, следващ непосредствено след момента на съобщаване на изложението за възразенията. В съответствие с правните изисквания Комисията

206 — Вж. по този въпрос точки 453—456 от обжалваното съдебно решение и точки 154 и 157 от настоящото заключение.

207 — Вж. във връзка с това съдебната практика, посочена в бележка под линия 11.

208 — Решение по дело Solvay/Комисия (Т-30/91), посочено в бележка под линия 138, по-специално точки 99, 103 и 104 и Решение по дело ICI/Комисия (Т-36/91), посочено в бележка под линия 138, по-специално точки 109, 113 и 118. Тези решения са постановени на същия ден като Решение по дело Т-32/91 (посочено в бележка под линия 11), с което Общият съд отменя Решение 91/299 поради порок в заверката.

209 — Вж. в това отношение известието, съдържащо се в Дванадесети доклад относно политиката на конкуренция на Комисията (1982) стр. 40 и 41 (частично възпроизведен в точка 452 от обжалваното съдебно решение).

210 — Вж. по-специално Решение на Общия съд от 29 юни 1995 г. по дело ICI/Комисия (Т-37/91, Rescueil, стр. II-1901, точки 61—66 и точка 73), в което се приема, че не е налице нарушение на правото на защита.

211 — Вж., от една страна, Решение по дело Hercules от 1999 г., посочено в бележка под линия 138, точки 75 и 76 и от друга страна, публикуваното още през 1997 г. задължение на Комисията относно предоставянето на достъп до преписката (Известие на Комисията относно вътрешния ред за разглеждането на искания за достъп до преписката при по-производствата по членове 85 и 86 от Договора, членове 65 и 66 от Договора за ЕОБС и Регламент (ЕИО) № 4064/89 на Съвета, ОВ С 23, 1997 г., стр. 3).

е трябвало да предостави на Solvay пълен достъп до преписката и на тази основа отново да изслуша предприятието.

223. Обстоятелството, че второто, спорно в случая, решение за налагане на глоба (Решение 2003/6) не е основано на нови твърдения за нарушение²¹², не променя с нищо задължението на Комисията за ново изслушване след предоставяне на достъп до преписката. Вярно е, че още през 1990 г. Solvay е имало веднъж възможност да представи становище относно всички твърдения за нарушение, на които Комисията основава и първото си, и второто си решение за налагане на глоба. Solvay обаче е трябвало да направи това въз основа на изключително откъслечно познаване на преписката, доколкото са му били предадени само уличаващи документи²¹³.

224. Правото на изслушване не се изчерпва с право на представяне на становище относно всички твърдения на Комисията за нарушение. Напротив, засегнатото предприятие трябва да получи възможност да изложи гледната си точка, познавайки всички части от преписката, до които може да бъде предоставен достъп по законосъобразен начин. В противен случай правото на защита в рамките на картелното производство би било лишено до голяма степен от своята ефективност.

225. Възможността за представяне на становище има съвсем друга стойност, когато

засегнатото предприятие предварително е получило по законосъобразен начин достъп до преписката. По-специално предприятието, на което е предоставен достъп не само до уличаващи, но и до оневиняващи документи, очевидно е в състояние да се защитава по-ефективно срещу твърденията на Комисията за нарушение, отколкото предприятието, на което са оповестени само уличаващи документи.

226. Следователно Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото по отношение на правото на изслушване, като е приел, че не е необходимо Solvay да бъде изслушано отново от Комисията. Всъщност в случая Общият съд допуска същите грешки при прилагане на правото, с които е опорочено обжалваното съдебно решение във връзка с правото на достъп до преписката²¹⁴.

227. В случая не е необходимо да се разглежда по-задълбочено изтъкнатият от Solvay принцип на добра администрация, доколкото основаните на него доводи нямат самостоятелно значение спрямо доводите, изведени от правото на защита и правото на изслушване. Нито е необходимо, както вече беше пояснено²¹⁵, да се разглеждат член 6 от ЕКПЧ и член 6, параграф 1 ДЕС.

212 — Точки 42, 186 и 190 от обжалваното съдебно решение.

213 — Точки 24, 450 и 451 от обжалваното съдебно решение.

214 — Вж. в това отношение по-горе точки 156—205 от настоящото заключение.

215 — Вж. в това отношение по-горе точка 160 от настоящото заключение.

в) Междинно заключение

228. Следователно, в обобщение, втората част от петото правно основание трябва да бъде уважена.

Г — По правото на процес в разумен срок (първо правно основание)

229. С първото си правно основание, насочено срещу точки 119—142 от обжалваното съдебно решение, Solvay твърди, че е нарушено правото му на процес в разумен срок. Това основно право е признато в практиката на Съда като общ принцип на правото на Съюза както по отношение на административното производство пред Комисията, така и по отношение на съдебното производство пред юрисдикциите на Съюза²¹⁶. Този принцип междуременно е намерил отражение и в член 41, параграф 1 и член 47, параграф 2 от Хартата на основните права.

230. Макар юрисдикциите на Съюза многократно да са разглеждали въпроса за

разумен срок на производството по дела в областта на конкуренцията, според мен повдигнатите от Solvay правни въпроси имат особено значение. От една страна, те се отнасят до случай, в който, предвид всички етапи от административното и съдебното производство, общата продължителност на производството несъмнено е била особено голяма. От друга страна, тези оплаквания са повдигнати в контекста на влизането в сила на Договора от Лисабон на 1 декември 2009 г., по силата на който на Хартата на основните права е призната задължителна правна сила (член 6, параграф 1 ДЕС).

231. Първото правно основание се състои от общо пет части, които се отнасят отчасти до преценката на продължителността на производството (вж. по-нататък точка 1) и отчасти до правните последици от прекомерната продължителност на производството (вж. по-нататък точка 2).

216 — Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 179). Относно прилагането на този принцип конкретно в съдебното производство вж. също Решение от 17 декември 1998 г. по дело Baustahlgewebe/Комисия (известно като „Baustahlgewebe“, C-185/95 P, Recueil, стр. I-8417, точка 21), Решение по дело Thyssen Stahl (посочено в бележка под линия 124, точка 154), Решение по дело Sumitomo, посочено в бележка под линия 29, точка 115 и Решение от 16 юли 2009 г. по дело Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Комисия (известно като „Der Grüne Punkt“, C-385/07 P, Сборник, стр. I-6155, точки 177—179); относно прилагането на същия принцип в административното производство вж. Решение от 21 септември 2006 г. по дело Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия (известно като „FEG“, C-105/04 P, Recueil, стр. I-8725, точки 35—52) и Решение от 21 септември 2006 г. по дело Technische Unie/Комисия (известно като „TU“, C-113/04 P, Recueil, стр. I-8831, точки 40—57).

1. Изисквания при преценката на продължителността на производството (първа и втора част от първото правно основание)

232. Правните изисквания при преценката на продължителността на производството са предмет на първите две части от първото правно основание.

а) По предварителния въпрос дали изложенията от Solvay оплаквания са неотносими

оспорва в тези два аспекта, като третата, четвъртата и петата част от първото правно основание се отнасят конкретно до правните последици.

233. Противно на поддържаното от Комисията изложенията от Solvay оплаквания във връзка с продължителността на производството въобще не са „до голяма степен неотносими“. Несъмнено евентуалната отмяна на обжалваното съдебно решение предполага още един допълнителен елемент на обмисляне — съображенията относно санкциите за прекомерна продължителност на производството. Същевременно е необходимо да се разгледа самата продължителност на производството²¹⁷, тъй като ако не е установено, че производството има прекомерна продължителност, принципно няма как да се приеме, че е нарушено правото на процес в разумен срок. Критериите, използвани от Общия съд при преценката му на продължителността на производството, не могат да се изключат от контрола, който Съдът упражнява в производството по обжалване.

234. Изложенията от Solvay оплаквания във връзка с продължителността на производството биха били евентуално неотносими, ако жалбоподателят ги беше изтъкнал независимо от оплакванията, отнасящи се до правните последици от прекомерната продължителност на производството. Настоящият случай обаче не е такъв. Нещо повече, обжалваното съдебно решение се

235. С оглед на това направеното от Комисията възражение за неотносимост трябва да бъде отхвърлено.

б) По необходимостта от цялостна преценка на продължителността на производството (първа част от първото правно основание)

236. В първата част от първото правно основание Solvay твърди, че при преценката на продължителността на производството Общият съд само е разгледал изолирано отделните етапи от административното и съдебното производство, без да прецени общата продължителност на производството след извършените през април 1989 г. проверки.

237. Въпросът дали дадено производство има разумна продължителност се преценява в зависимост от обстоятелствата по съответното дело, и по-специално от значимостта на спора за заинтересованото лице, от сложността на делото, както и от поведението на жалбоподателя и на

217 — В този смисъл е и Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точки 176—178); в Решение по дело Der Grüne Punkt (посочено в бележка под линия 216, точки 176—196) Съдът също разглежда въпроса за разумната продължителност на производството, въпреки че не е установено отражение за изхода на правния спор.

компетентните органи²¹⁸. В това отношение Съдът уточнява, че списъкът на приложимите критерии не е изчерпателен²¹⁹.

238. Надлежната проверка на продължителността на производството несъмнено включва отделна преценка от страна на Общия съд на продължителността на всеки етап от производството²²⁰. Ако който и да било етап от производството има прекомерна продължителност, това обстоятелство само по себе си е достатъчно, за да обоснове констатацията за наличие на нарушение на правото на процес в разумен срок²²¹.

239. Надлежната проверка на продължителността на производството обаче включва не само преценка „на парче“, но и цялостна преценка на продължителността

на административното производство и на евентуалните съдебни производства²²².

240. Необходимостта от цялостна преценка не може да бъде оспорена с мотива, че административното и съдебното производство са от различно естество и че изискванията, на които администрацията или юрисдикциите трябва да отговарят, са залеждали на различни места в Хартата на основните права. За засегнатото предприятие единственото, което има значение, е кога „делото“ му ще бъде решено окончателно от безпристрастен орган. Член 41, параграф 1 и член 47, параграф 2 от Хартата на основните права просто съдържат две проявления на един и същи процесуалноправен принцип, а именно че страните в процеса могат да очакват решение в разумен срок.

241. Действително, ако продължителността на нито един от отделните етапи на административното и съдебното

218 — Решение по дело Baustahlgewebe (посочено в бележка под линия 216, точка 29), Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 29), Решение по дело Thyssen Stahl (посочено в бележка под линия 124, точка 155), Решение по дело Sumitomo (посочено в бележка под линия 29, точка 116) и Решение по дело Der Grüne Punkt (посочено в бележка под линия 216, точка 181).

219 — Решение по дело Thyssen Stahl (посочено в бележка под линия 124, точка 156), Решение по дело Sumitomo (посочено в бележка под линия 29, точка 117) и Решение по дело Der Grüne Punkt (посочено в бележка под линия 216, точка 182); вж. също Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 188).

220 — Вж. в този смисъл Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 184) и посочените в бележка под линия 216 Решения по дело FEG, по-специално точки 37, 38 и 40 и Решение по дело TU, по-специално точки 42, 43 и 45.

221 — Това не засяга въпроса какви изводи следва да се направят от такова процесуално нарушение; вж. в това отношение по-доку точки 248—281 и 323—356 от настоящото заключение.

222 — Макар в Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точки 229 и 230) Съдът да не е изяснил окончателно този въпрос, все пак практиката на ЕСПЧ не оставя съмнение относно релевантността на цялостната преценка на продължителността на производството. В това отношение вж. по-специално Решение по дело Eckle c/y Германия от 15 юли 1982 г., серия А, № 51, жалба № 8130/78; в това решение ЕСПЧ изхожда от общата продължителност на спорните производства (§ 79 и § 80) и приема, че продължителността на производството обхваща производството като цяло, включително касационните инстанции („couvre l'ensemble de la procédure en cause, y compris les instances de recours“, § 76). В Решение по дело Gogou c/y Германия (№ 2, голямо отделение) от 20 март 2009 г., жалба № 12686/03, § 46 се приема, че е налице нарушение на член 6 от ЕКПЧ поради продължителността на производството в неговата цялост („durée de la procédure dans son ensemble“); Решение (голямо отделение) по дело Kakamoukas и др. c/y Гърция от 15 февруари 2008 г., жалба № 38311/02, § 32, в което се изхожда от изчисляването на общата продължителност на спорните производства („calcul de la durée totale des procédures litigieuses“).

производство не е била прекомерна, по правило следва да се приеме, че не е налице нарушение на правото на процес в разумен срок. Колкото повече етапи обаче има производството като цяло — което включва едно или повече административни и/или съдебни производства, — толкова по-важна е преценката на общата му продължителност.

да бъде преценена и общата продължителност на административното и съдебното производство до постановяването на обжалваното съдебно решение. Доколкото Общият съд не е извършил такава цялостна преценка, обжалваното съдебно решение е опорочено от грешка при прилагане на правото. Следователно първата част от първото правно основание е основателна.

242. По настоящото дело първата част от административното производство (1989—1990 г.) и първото съдебно производство (1991—2000 г.) са последвани от една, макар и съвсем кратка втора част от административното производство (2000 г.) и второ съдебно производство (от март 2001 г.)²²³. Общата продължителност на тези етапи от производството към момента на постановяване на обжалваното съдебно решение е над двадесет години; към настоящия момент са изминали дори двадесет и две години. Едва ли има друго производство в областта на европейското право на конкуренцията, което да е продължило толкова дълго²²⁴.

в) По твърдяната липса на мотиви (втора част от първото правно основание)

244. Solvay освен това твърди, че липсват мотиви (член 36 във връзка с член 53, първа алинея от обжалваното съдебно решение), тъй като Общият съд не отчетел продължителността на етапа от производството пред него при преценката си на продължителността на производството.

243. При тези обстоятелства не е било възможно да се провери надлежно продължителността на производството, без

245. Действително Общият съд изобщо не споменава продължителността на висшото пред него производство (производство по дело T-57/01). Следва обаче да се припомни, че мотивите на първоинстанционното решение могат да бъдат и имплицитни, при условие че дават възможност на заинтересованите лица да се запознаят с причините, поради които Общият съд не е приел доводите им, а на

223 — Вж. във връзка с това хронологичния преглед в точка 11 от настоящото заключение.

224 — Общата продължителност на производството по дело PVC все пак е много сходна с тази на настоящото производство, като се има предвид, че първите проверки са извършени от Комисията през октомври 1983 г. (вж. Решение на Общия съд от 20 април 1999 г. по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия (T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 и T-335/94, Recueil, стр. II-931, точка 1) и че последното съдебно решение (Решение по дело PVC II, посочено в бележка под линия 105) е постановено през октомври 2002 г.

Съда — да разполага с достатъчно данни, за да упражни своя контрол²²⁵.

правните последици от евентуално превишаване на разумния срок на административното и съдебното производство.

246. В конкретния случай Общият съд приема, че не единствено продължителността на производството, а само произтичащо от продължителността на производството нарушение на правото на защита може да доведе до отмяна на спорното решение. Доколкото според Общия съд трябва да се приеме, че не е налице нарушение на правото на защита, в обжалваното съдебно решение той е имал право да не преценява изрично изтъкнатите от Solvay доводи за продължителността на производството пред Общия съд. В това отношение не е налице липса на мотиви.

247. Ето защо втората част от първото правно основание трябва да се отхвърли.

2. Правни последици от производството с прекомерна продължителност (трета, четвърта и пета част от първото правно основание)

248. С третата, четвъртата и петата част от първото правно основание Solvay оспорва

а) Изискване за накръпяване на правото на защита (трета част от първото правно основание)

249. В рамките на третата част от първото правно основание е повдигнат правен въпрос от принципно значение. Страните спорят по въпроса дали евентуалното нарушение на основното право на процес в разумен срок само по себе си е достатъчно, за да обоснове отмяната на спорното решение, или освен това трябва да бъде доказано, че е накръпена възможността на засегнатото предприятие за защита²²⁶.

250. В обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че прекомерната продължителност на производството може да доведе до отмяна на решение на Комисията само ако се установи, че продължителността на производството засяга възможността на засегнатото предприятие за защита²²⁷. Този подход е в съответствие с междуременно установената практика на Съда, която съвсем общо изисква да се

225 — Вж. по-горе точка 35 от настоящото заключение и бележка под линия 30.

226 — Макар тази полемика да се води и в други части от първото правно основание, ще разгледам доводите, разменени по този повод, само в контекста на третата част от първото правно основание.

227 — Точка 132 от обжалваното съдебно решение; вж. и точки 139—141 от това решение.

преценява дали продължителността на дадено производство може да повлияе върху неговия изход²²⁸.

251. Solvay обаче счита, че тази съдебна практика е остаряла и приканва Съда да я преосмисли в контекста на задължителната правна сила на Хартата на основните права след влизането в сила на Договора от Лисабон.

252. В това отношение особено значение имат изискванията на член 52, параграф 3 от Хартата. Първото изречение от тази разпоредба съдържа принцип на хомогенността, съгласно който основните права, които са включени в Хартата и съответстват на права, гарантирани от ЕКПЧ, имат същия смисъл и обхват като дадените им в ЕКПЧ.

253. Вярно е, че основното право на процес в разумен срок на ЕС, установено в член 41, параграф 1 и в член 47, параграф 2 от Хартата на основните права, съответства на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ²²⁹. Противно на твърдяното от Solvay член 6, параграф 1 от ЕКПЧ обаче не изисква, с оглед на тълкуването му към настоящия момент от ЕСПЧ, да се отмени решението за налагане на глоба в областта на картелно право единствено поради превишаване на разумния срок за постановяване на решение и да се прекрати административното производство.

228 — Решение по дело Baustahlgewebe, посочено в бележка под линия 216, точка 49 и Решение по дело Der Grüne Punkt, посочено в бележка под линия 216, точка 193; по отношение на връзката с правото на защита вж. специално Решение по дело FEG, посочено в бележка под линия 216, по-конкретно точки 42, 43 и 60–62 и Решение по дело TU, посочено в бележка под линия 216, по-конкретно точки 47, 48 и 69–71).

229 — Разяснения относно Хартата на основните права (ОВ С 203, 2007 г., стр. 17); вж. по-специално разясненията по член 47, параграф 2 (пак там, стр. 30).

254. Както Комисията правилно отбелязва, всепризнат факт е, че ЕКПЧ остава на договорарящите се държави известна дискреционна свобода по отношение на начините и средствата за поправяне на вредите от евентуалните нарушения на основните права²³⁰.

255. Освен това от практиката на ЕСПЧ по член 6, параграф 1 от ЕКПЧ може да се заключи, че пълната отмяна на наказателноправните санкции и прекратяването на съответното наказателно производство са само една от възможните форми на обезщетение по смисъла на член 41 от ЕКПЧ за нарушение на основно право поради прекомерна продължителност на производството²³¹. В тази съдебна практика не става въпрос за *задължение* на националните органи да отменят санкциите и да прекратят производството. Напротив, ЕСПЧ също изрично признава, че намаляването на наложеното наказание представлява подходящо обезщетение за прекомерната

230 — В Решение по дело Kudla *с/у* Полша от 26 октомври 2000 г., жалба № 30210/96, Recueil des arrêts et décisions 2000-XI, § 154, голямото отделение на ЕСПЧ признава, че що се отнася до средствата за правна защита при прекомерна продължителност на производството, сред договарящите се държави по ЕКПЧ няма преобладаваща система („pour l'heure il n'existe pas, dans les ordres juridiques des Etats contractants, un système prédominant en matière de recours permettant de dénoncer les durées excessives de procédure“); вж. и ЕСПЧ, Решение по дело Simaldone *с/у* Италия от 31 март 2009 г., жалба № 22644/03, § 78. В рамките на Съвета на Европа през 2006 г. Европейската комисия за демокрация чрез право (Венецианската комисия) проведе сравнителноправно проучване (проучване № 316/2004, което може да бъде намерено на следния интернет адрес: <[http://www.venice.coe.int/docs/2006/CDL-AD\(2006\)036rev-f.pdf](http://www.venice.coe.int/docs/2006/CDL-AD(2006)036rev-f.pdf)>, (последно прегледан на 26 януари 2011 г.). Относно различните подходи в Европейския съюз вж. и заключението на генералния адвокат Léger, представено на 3 февруари 1998 г. по дело Baustahlgewebe, посочено в бележка под линия 216, точки 52 и 53.

231 — ЕСПЧ, Решение по дело Eckle *с/у* Германия, посочено в бележка под линия 222, § 94 и Решение по дело Otmer *с/у* Германия (№ 1) от 13 ноември 2008 г., жалба № 10597/03, § 68; вж. и ЕСПЧ, Определение по дело Sprutte *с/у* Германия от 17 ноември 2005 г., жалба № 72438/01.

продължителност на производството²³². Конкретно по дело за икономическа престъпност, имащо за предмет тежки случаи на измама и характеризиращо се с продължителност на производството от седемнадесет години, ЕСПЧ приема, че констатацията за прекомерна продължителност на производството и намаляването на наказанието са достатъчни²³³. По мое мнение такова решение е приложимо и спрямо производствата в областта на картелите, които имат сходства с наказателните производства за икономически престъпления.

256. По отношение на правото в областта на конкуренцията следва да се допълни, че самият ЕСПЧ изглежда не причислява тази правна област към класическото наказателно право; извън „твърдото ядро“ на наказателното право ЕСПЧ приема, че произтичащите от член 6, параграф 1 от ЕКПЧ гаранции, предоставени от наказателното право, не трябва непременно да се прилагат с цялата им строгост²³⁴.

232 — ЕСПЧ, Решение по дело *Dželili c/y Германия* от 10 ноември 2005 г., жалба № 65745/01, § 103, Решение по дело *Ohlen c/y Дания* от 24 февруари 2005 г., жалба № 63214/00, § 29 и § 30 и Решение по дело *Отмер c/y Германия* (№ 1), посочено в бележка под линия 231, § 68 и Определение по дело *Menelaou c/y Кипър* от 12 юни 2008 г., жалба № 32071/04; в същия смисъл вж. още Решение по дело *Eckle c/y Германия*, посочено в бележка под линия 222, § 67, което във всички случаи по принцип признава намаляването на наказанието като обезщетение. Вж. и точки 119—123 от прочуване № 316/2004 на Венецианската комисия (посочено в бележка под линия 230).

233 — ЕСПЧ, Решение по дело *Eckle c/y Германия* (член 50) от 21 юни 1983 г., серия А, № 65, жалба № 8130/78, § 24.

234 — ЕСПЧ (голямо отделение), Решение по дело *Jussila c/y Финландия* от 23 ноември 2006 г., жалба № 73053/01, § 43.

257. Предвид гореизложеното, при настоящото положение в правото на Съюза трябва да се приеме, че принципът на хомогенност по член 52, параграф 3, първо изречение от Хартата на основните права не задължава юрисдикциите на Съюза при прилагането на европейското право в областта на конкуренцията непременно да санкционират нарушенията на основното право на процес в разумен срок с отмяна на спорното решение.

258. Вярно е, че съгласно член 52, параграф 3, второ изречение от Хартата на основните права е възможно правото на Съюза да предостави по-широка защита от гарантираната с разпоредбите на ЕКПЧ. За това обаче няма причина в конкретния конкурентноправен контекст.

259. При налагането на санкция за нарушение на основното право на процес в разумен срок трябва надлежно да се отчетат както интересите на засегнатото предприятие, така и общественият интерес.

260. Интересът на засегнатото предприятие се състои в получаването на възможно най-пълно обезщетение за последиците от нарушаването на основното право²³⁵. Общественият интерес се състои в ефективното прилагане на правилата за

235 — Вж. в този смисъл и член 41 от ЕКПЧ.

конкуренция на вътрешния европейски пазар²³⁶, които са част от основните разпоредби на Договорите²³⁷.

тановено, че противоречи на правото на Съюза²³⁹.

261. Отмяната на решение на Комисията за налагане на глоба в областта на картелите само поради превишаването на разумния срок за постановяване на решение в административното или в съдебното производство би означавало да отпадне не само наложената глоба, но и констатацията за нарушение на правилата за конкуренция. Подобно разрешение би противоречало на обществения интерес от ефективно прилагане на правилата за конкуренция и би надхвърлило легитимния интерес на засегнатото предприятие от възможно най-пълно обезщетение за претърпяното от него нарушение на основното право.

263. Предвид гореизложеното не виждам причина да се предлага на Съда да преосмисли досегашната си практика по този въпрос. Ето защо третата част от първото правно основание следва да се отхвърли.

262. На предприятието няма как да се дава възможност само поради съображение че не е спазен разумният срок за постановяване на решение, да постави под съмнение наличието на нарушение²³⁸. Санкцията за неспазването на разумния срок на производството не трябва в никакъв случай да води до това да се разреши на съответното предприятие да продължи или да възприеме отново поведението, за което е пос-

б) Последници от продължителността на производството за възможността на Solvay за защита в настоящия случай (четвърта част от първото правно основание)

264. Четвъртата част от първото правно основание се отнася до точки 132—136 от обжалваното съдебно решение, в които Общият съд приема, че възможността на Solvay за ефективна защита не е засегната от евентуално нарушение на принципа на разумния срок и че следователно първото му на защита не е нарушено. Според Solvay по същество в случая са налице липса на мотиви и нарушение на принципа на спазване на правото на защита, както и на принципа на разумния срок. Общият съд не разгледал в достатъчна степен трудностите във връзка със защитата, които срещало Solvay след толкова дълъг период.

236 — Значението на ефективното прилагане на членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС (по-рано членове 81 ЕО и 82 ЕО) бе подчертано неотдавна, напр. в Решение от 11 юни 2009 г. по дело X BV (C-429/07, Сборник, стр. I-4833, точки 33—35) и в Решение от 7 декември 2010 г. по дело VEBIC (C-439/08, Сборник, стр. I-12471, точки 59 и 61).

237 — Решение по дело *Der Grüne Punkt*, посочено в бележка под линия 216, точка 194. Вж. в този смисъл, що се отнася общо до наказателните производства, точки 228—232 от проучването на Венецианската комисия (посочено в бележка под линия 230); в точка 241 Венецианската комисия подчертава, че оправдателната присъда и прекратяването на наказателното производство трябва да се прилагат само в изключителни случаи („[l]’acquittement et l’abandon des poursuites devraient rester des mesures exceptionnelles“).

238 — Решение по дело *Der Grüne Punkt* (посочено в бележка под линия 216, точка 194).

239 — Заключение на генералния адвокат Bot, представено на 31 март 2009 г. по дело *Der Grüne Punkt* (посочено в бележка под линия 216, точки 305 и 306); в точка 194 от решението си Съдът изрично се позовава на тези изводи.

i) По твърдяната липса на мотиви

265. Твърдяната липса на мотиви по смисъла на член 36 във връзка с член 53, първа алинея от Статута на Съда се състояла в това, че Общият съд не разгледал редица доводи, изложени от Solvay в първоинстанционното производство, относно затрудненията му във връзка с неговата защита.

266. Този довод не е убедителен. Както вече се посочи, задължението за мотивиране не изисква от Общия съд да излага изчерпателно и да посочва поединично всички представени от страните по спора съображения. Следователно мотивите могат да бъдат имплицитни, при условие че дават възможност на заинтересованите лица да се запознаят с причините, поради които Общият съд не е приел доводите им, а на Съда — да разполага с достатъчно данни, за да упражни своя контрол²⁴⁰.

267. На довода на Solvay, че след толкова дълъг период трудно можело да се защити срещу обвинението на Комисията, Общият съд дори изрично отговаря в обжалваното съдебно решение, макар и накратко. По същество той посочва, че Комисията не е извършвала действия по разследване след първото съдебно производство по

настоящото дело и в спорното решение не е взела предвид никакво ново доказателство, поради което да се налага упражняване на правото на защита²⁴¹.

268. Solvay може да не споделя преценката по същество на обстоятелствата по делото, но от това не следва липса на мотиви²⁴².

ii) По твърдените грешки по същество

269. Тезата на Общия съд, че изминалото време не е засегнало възможностите на Solvay за защита, обаче се оспорва от жалбоподателя и по същество. Според Solvay тази теза нарушава принципа на спазване на правото на защита и принципа на разумния срок.

270. На пръв поглед може да изглежда, че Solvay иска от Съда да замести със собствената си преценка направената от Общия съд преценка на фактите, което е недопустимо в производството по обжалване²⁴³.

240 — Вж. по-горе точка 35 от настоящото заключение и бележка под линия 30.

241 — Точки 133 и 134 от обжалваното съдебно решение.

242 — Вж. по-горе точка 30 от настоящото заключение и съдебната практика, посочена в бележка под линия 26.

243 — Вж. по този въпрос съдебната практика, посочена в бележка под линия 45.

271. При по-задълбочено разглеждане обаче става ясно, че Solvay упреква Общия съд не толкова за пренебрегване на фактите, колкото за пренебрегване на обстоятелство, което според предприятието има значение: Общият съд не взел предвид, че изминалото от началото на производството време е засегнало възможността на Solvay за защита *в хода на съдебното производство*. Общият съд неправилно разгледал единствено последиците от изминалото време за възможността на Solvay за защита пред Комисията (т.е. *в хода на административното производство*).

272. Този довод е основателен.

273. При разглеждането на въпроса дали твърдяната прекомерна продължителност на производството има отрицателни последици за възможността на засегнатото предприятие за защита, Общият съд не може да ограничи анализа си само до защитата на определен етап от производството. Напротив, той трябва да разгледа като цяло дали продължителността на производството е могла да засегне *защитата на засегнатото предприятие срещу обвиненията на Комисията*²⁴⁴.

274. Вярно е, че тази защита се упражнява най-напред по време на административното производство, в хода на което предприятието се изслушва въз основа на

изложението на възраженията. Защитата обаче не се ограничава до административното производство. Нещо повече, засегнатото предприятие може да обжалва решението на Комисията за налагане на глоба пред юрисдикциите на Съюза (член 263, четвърта алинея ДФЕС, по-рано член 230, четвърта алинея ЕО). В рамките и на таква съдебно производство предприятието трябва да може да се защитава ефективно срещу това, в което — вече под формата на официално решение — Комисията го обвинява.

275. Ето защо Общият съд неправилно се е ограничил да разгледа дали *в хода на административното производство* Solvay е имало възможност да осигури ефективно защитата си²⁴⁵ и дали продължителността на *приключилото* съдебно производство — съдебното производство по дело T-32/91, свързано с първото решение за налагане на глоба (Решение 91/299) — е имала отрицателни последици²⁴⁶. Общият съд е пропуснал да включи в анализа си *настоящата* възможност на предприятието за защита в хода на второто съдебно производство, съдебното производство по дело T-57/01, отнасящо се до спорното в случая Решение 2003/6.

276. В настоящия случай възможността за защита в производството пред Общия съд по дело T-57/01 е трябвало да бъде отчетена поради две причини: от една страна, поради изричното искане на Solvay да бъде взета предвид продължителността на съдебното производство към тогавашния

244 — Подобен подход е и в основата на Решение по дело FEG, посочено в бележка под линия 216, точки 46—49 и на Решение по дело TU, посочено в бележка под линия 216, точки 50—54, от които е видно, че Общият съд трябва да вземе предвид продължителността на всички фази на административното производство по отношение на последиците от нея за възможността за защита на засегнатото предприятие.

245 — Точки 134 и 135 от обжалваното съдебно решение.

246 — Точки 137—140 от обжалваното съдебно решение (фактът, че става въпрос за приключилото съдебно производство, свързано с Решение 91/299, е виден по-конкретно от уводната точка 137).

момент и от друга, поради обстоятелството, че на Solvay е предоставен достъп до преписката едва по време на това съдебно производство, и по-точно през 2005 г. Следователно въпросът дали през 2005 г. Solvay все още е имало възможност да осигури ефективно защитата си срещу обвиненията или констатациите на Комисията, е от решаващо значение.

277. Основното право на процес в разумен срок изисква Комисията да приеме решението си за налагане на глоба в производство в областта на картелите своевременно, което да позволи на засегнатото предприятие да осигури ефективно защитата си пред юрисдикциите на Съюза.

278. Доколкото Общият съд изобщо не е разгледал това релевантно от правна гледна точка обстоятелство, обжалваното съдебно решение е опорочено от грешка при прилагане на правото.

iii) По някои допълнителни оплаквания

279. Накрая, в рамките на четвъртата част от първото правно основание Solvay се позовава на изопачаване на фактите и на нарушение на член 6 от ЕКПЧ и на член 6, параграф 1 ДЕС.

280. Не е необходимо тези допълнителни оплаквания да бъдат разглеждани по-задълбочено. Твърдението, изведено от изопачаване на факти, не е изложено обстойно²⁴⁷ и не виждам никакви основания да се приеме, че е налице такова изопачаване. Що се отнася до член 6 от ЕКПЧ и член 6, параграф 1 ДЕС, първата разпоредба не е пряко приложима, а втората сама по себе си не съдържа гаранции на основните права²⁴⁸.

iv) Междинно заключение

281. Четвъртата част от първото правно основание е отчасти основателна.

v) Твърдян отказ на Solvay от намаляване на глобата (пета част от първото правно основание)

282. С петата и последна част от първото правно основание Solvay оспорва конкретно точка 141 от обжалваното съдебно решение. В тази точка Общият съд уточнява, че „в жалбата [Solvay] изрично отхвърля

247 — Вж. по този въпрос съдебната практика, посочена в бележка под линия 35.

248 — Относно член 6 от ЕКПЧ и член 6, параграф 1 ДЕС вж. и точка 160 от настоящото заключение.

възможността за намаляване на глобата като обезщетение за твърдяното нарушение на правото на процес в разумен срок“. Според Solvay това е изопачаване на доводите му, изтъкнати в първоинстанционно производство.

283. Както вече бе споменато по друг повод, следва да се приеме, че е налице такова изопачаване, ако изтъкнатите от страните доводи са явно неправилно тълкувани или в различен смисъл възпроизведени от Общия съд²⁴⁹.

284. За съжаление в спорната формулировка от обжалваното съдебно решение Общият съд не пояснява до кой пасаж от жалбата тя се отнася. В производството по обжалване страните все пак са съгласни, че точки 149 и 150 от жалбата може да се считат за отправната точка за критикуваното от Solvay становище на Общия съд. В точка 149 от жалбата си предприятието подчертава по същество, че според него единствено отмяна на спорното решение може да поправи вредите от твърдяното нарушение на принципа на справедлив процес; само по себе си намаляването на глобата нямамо как да поправи вредите от твърдяното нарушение на член 6 от ЕКПЧ.

По-нататък в точка 150 от жалбата Solvay заключава, че твърдяното от него явно превишаване на разумния срок можело да доведе само до отмяната на спорното решение²⁵⁰.

285. Във възпроизведения пасаж от жалбата не откривам никакъв отказ от евентуално намаляване на глобата, свързан с продължителността на производството. От писменото становище на Solvay още по-малко може да се направи извод за предположения от Общия съд „изричен отказ“ на предприятието от намаляване на глобата поради прекомерна продължителност на производството.

286. В точки 149 и 150 от подадената в първоинстанционното производство жалба Solvay по-скоро категорично излага правната си позиция. Предприятието пояснява каква според него следва да бъде правната последица от твърдяното нарушение на принципа за разумния срок: не намаляване на глобата, а отмяна на спорното решение.

287. Между излагането на правна позиция и изричния отказ от възможността да се намали глобата като обезщетение за твърдяно нарушение на право съществува

249 — Вж. по-горе точка 94 от настоящото заключение.

250 — В оригинала на френски език на жалбата: „La requérante estime dès lors que le dépassement manifeste du délai raisonnable dans la présente procédure ... ne peut qu'entraîner l'annulation pure et simple de la décision attaquée...“ (точка 150 от жалбата на първа инстанция, посочена в бележка под линия 50 от жалбата, подадена от Solvay в производството пред Съда).

принципна разлика. Тази разлика не е отчетена от Общия съд в точка 141 от обжалваното съдебно решение.

3. Междинно заключение

291. Първото правно основание е отчасти основателно.

288. Точка 141 от обжалваното съдебно решение свидетелства затова, че Общият съд очевидно е тълкувал неправилно и освен това е възпроизвел в различен смисъл доводите, изтъкнати от Solvay в първоинстанционното производство. Това съставлява изопачаване на доводите на страната.

Д — *Отмяна на обжалваното съдебно решение*

292. Както е видно от предходните съображения, следните правни основания следва да бъдат отхвърлени: второто, шестото, седмото и осмото правно основание.

289. Това изопачаване проличава особено предвид факта, че в първоинстанционната си жалба Solvay по друг повод действително иска от Общия съд да намали глобата и във връзка с това изрично се позовава на развитите от предприятието „доводи във връзка с основанията за отмяна“, т.е. и на изтъкнатите от него доводи за прекомерната продължителност на производството²⁵¹.

293. Деветото правно основание е отчасти основателно. То обаче се отнася само до специфичния въпрос за дискриминацията по смисъла на член 82, втора алинея, буква в) ЕО. То не засяга останалите аспекти на пазарното поведение на Solvay, които Комисията е счела за злоупотреба и по отношение на които Общият съд не е допуснал грешка при прилагането на правото. Следователно частичната основателност на деветото правно основание сама по себе си не обосновава отмяна на обжалваното съдебно решение.

290. Следователно петата част от първото правно основание трябва да бъде уважена.

294. За разлика от това правните основания (трето, четвърто и пето правно основание), отнасящи се до правото на защита, както и основаниято, изведено от продължителността на производството (първо правно основание), са до голяма степен основателни. Основателността на всяко едно от тези правни основания сама по себе си е достатъчна, за да обоснове пълната отмяна на обжалваното съдебно решение.

251 — Точка 439 от жалбата, подадена в първоинстанционното производство (цитирана отчасти в точка 52 от жалбата, подадена от Solvay в производството пред Съда), гласи по-специално: „[S]i, par impossible, le Tribunal devait rejeter l'ensemble des moyens d'annulation développés par la requérante, la requérante invite le Tribunal à prendre en compte [...] l'ensemble des considérations présentées dans la présente requête au titre des moyens d'annulation dans son appréciation de la nécessité d'infliger une amende à la requérante et du montant de celle-ci [...]“.

Е — Произнасяне по жалбата, подадена на първа инстанция

1. По правото на достъп до преписката

295. Съгласно член 61, първа алинея от Статута на Съда Съдът може сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това.

298. Безспорно е, че преди приемането на спорното решение на Solvay не е предоставен достъп до преписката, отговарящ на правните изисквания²⁵².

296. Такъв е настоящият случай. Всички въпроси от фактически и правен характер, които имат значение за решението по жалбата на Solvay, вече са обсъдени пред Общия съд, а страните са имали възможност да изложат доводите си. Следователно не е необходимо делото да бъде връщано на Общия съд за ново разглеждане, а по-скоро Съдът може сам да се произнесе по жалбата на Solvay за отмяна на спорното решение. С оглед на извънредно дългата продължителност на производството — двадесет и две години от проверките, извършени от Комисията през април 1989 г., до днешна дата — Съдът следва да се възползва от тази възможност.

299. Както вече бе посочено, няма как да се изключи, че Solvay е могло да открие в загубените части от преписката, чието съдържание не е известно, информация, която е щяла да бъде полезна за неговата защита. Това е така, още повече че според самата Комисия някои от липсващите папки „съдържат кореспонденцията на основание член 11 от Регламент № 17“, т.е. исканията за сведения, отправени от Комисията до различни предприятия, и техните отговори²⁵³. Такива становища на трети лица са могли да съдържат полезна информация по въпроса за господстващото пазарно положение на Solvay (напр. относно пазарните дялове, силните страни на конкурентите на Solvay и обхвата на евентуално съществуващата изравнителна пазарна способност на неговите клиенти); освен това тези становища е могло да съдържат индикации за наличието или липсата на обективно икономическо оправдание за пазарното поведение на Solvay²⁵⁴.

297. По-нататък ще се ограничи до кратък анализ на законосъобразността на спорното решение от три определени гледни точки: достъп до преписката (раздел 1 по-долу), право на изслушване (раздел 2 по-долу) и продължителност на производството (раздел 3 по-долу).

252 — Вж. по-горе точки 154 и 157 от настоящото заключение.

253 — Точка 66 от обжалваното съдебно решение.

254 — Вж. по-горе точки 202 и 203 от настоящото заключение.

300. От това следва, че е съществувала най-малкото възможност административното производство да има друг изход при надлежно предоставяне на достъп до преписката, било то и само по отношение на размера на наложената глоба.

301. Ето защо спорното решение трябва да се отмени изцяло дори само поради извършените процесуални нарушения във връзка с достъпа до преписката и загубените документи. (Следователно повече не се налага да се разглежда ползата за защитата на Solvay от частите на преписката, достъпни в производството пред Общия съд).

2. По правото на изслушване

302. Освен това е безспорно, че преди приетото на спорното решение през 2000 г. Solvay не е изслушано отново от Комисията, въпреки че това е било задължително от правна гледна точка²⁵⁵. Това процесуално нарушение е тясно свързано с непредоставянето на достъп до преписката.

303. Не може да се изключи възможността за друг изход на административното производство, ако през 2000 г. Комисията бе дала на предприятието възможност, след надлежно предоставен достъп до преписката, отново да изложи становището

си по поддържаните от нея твърдения за нарушение²⁵⁶.

304. И по тази причина спорното решение трябва да се отмени изцяло.

3. По правото на процес в разумен срок

305. Накрая, що се отнася до продължителността на производството, считам, че тя трябва да се прецени въз основа на всички обстоятелства в конкретния случай²⁵⁷.

306. В настоящия случай следва да се има предвид, че през периода между отмяната на първото ѝ решение за налагане на глоба (Решение 91/299) и първото решение на Съда като касационна инстанция²⁵⁸ Комисията не е предприела никакви действия. Това означава, че е изминал период от четири години и седем месеца, без той да бъде оползотворен²⁵⁹.

307. Това бездействие на Комисията не може да бъде оправдано с подадената към

255 — Вж. по-горе точки 154 и 222 от настоящото заключение.

256 — Вж. по-горе точки 211—227 от настоящото заключение.
257 — Вж. по-горе точка 237 от настоящото заключение и бележка под линия 218.

258 — Решение по дело Комисия/Solvay от 6 април 2000 г., посочено в бележка под линия 11.

259 — Вж. във връзка с това хронологичния преглед в точка 11 от настоящото заключение.

онзи момент от тази институция жалба срещу съдебното решение за отмяна на първото решение за налагане на глоба. Комисията действително е свободна да изчерпи изцяло процесуалните средства, с които разполага, и ако загуби делото на първа инстанция, да сезира Съда като касационна инстанция. Това обаче изобщо не означава, че докато трае производството по обжалване, Комисията може да остави без движение административното производство²⁶⁰.

308. Обжалването няма суспензивно действие (член 60, първа алинея от Статута на Съда). Следователно съгласно член 233, параграф 1 ЕО (понастоящем член 266, параграф 1 ДФЕС) Комисията е била длъжна, считано от 29 юни 1995 г., датата на постановяване на решението на Общия съд по дело T-32/91, да предприеме необходимите мерки за изпълнение на отменителното решение на Общия съд. Съгласно принципа на добра администрация също е било необходимо тя или бързо да подготви приемането на ново решение по същество, или да прекрати административното производство.

309. Комисията е можела лесно да продължи административното производство, считано още от юли 1995 г., вместо да чака

до април 2000 г.²⁶¹ В новото си решение за налагане на глоба тя е трябвало само да уточни, че това решение остава без предмет, в случай че спечели делото в производството през Съда.

310. При това положение заключавам, че в настоящия случай административното производство е било прекомерно дълго дори само поради почти петгодишното бездействие на Комисията между юли 1995 г. и април 2000 г. Както вече бе отбелязано²⁶², предвид този извод не е необходимо да се прави по-задълбочен анализ на продължителността на други етапи от производството и цялостна преценка на продължителността на производството²⁶³.

311. Разбира се, констатираното неопосредствено по-горе нарушение на принципа на разумния срок обосновава отмяна на спорното решение само ако е засегната възможността на засегнатото предприятие за защита вследствие на продължителността на производството²⁶⁴. В това отношение тежестта на доказване пада върху предприятието.

260 — Това обстоятелство правилно е посочено от Solvay още в хода на първоинстанционното производство (вж. точка 112 от обжалваното съдебно решение). В Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, по-специално точки 204 и 205) Съдът не дава отговор на този въпрос, поради това че жалбоподателят не е направил оплакване в този смисъл.

261 — През април 2000 г. е постановено Решение на Съда по дело Комисия/Solvay (посочено в бележка под линия 11).

262 — Вж. по-горе точка 238 от настоящото заключение.

263 — Относно продължителността на първоинстанционното производство пред Общия съд по дело T-57/01 и цялостната преценка на продължителността на производството вж. по-долу точки 335—348 от настоящото заключение.

264 — Вж. по-горе точки 249—263 от настоящото заключение.

312. По правило Съдът поставя строги изисквания за такова доказване²⁶⁵. Изложениите от засегнатото предприятие доводи трябва да се основават на убедителни доказателства и не може да са прекалено абстрактни и неясни²⁶⁶. Ако например се твърди, както в случая, че възможността за защита е ограничена поради напускането на някогашни работници, трябва да се посочат поименно тези лица, както и тяхната позиция и дата на напускане, естеството и обхватът на информацията или разясненията, които се очаква те да предоставят, и да се изложат обстоятелствата, които не са позволили на съответните лица да дадат показания²⁶⁷.

313. Няма съмнение, че Solvay не е представило такива конкретни доказателства в настоящото съдебно производство пред юрисдикциите на Съюза.

314. В настоящия случай следва обаче да се има предвид, че към момента на приемане на второто решение за налагане на глоба в края на 2000 г. вече са изминали десет до седемнадесет години от периода 1983—1990 г., за който Solvay е обвинено в злоупотреба с господстващо положение. Когато през 2005 г. Solvay най-после получава достъп до преписката в хода на производството пред Общия съд, вече са изминали дори петнадесет до двадесет и

две години от периода на установените от Комисията нарушения.

315. Ясно е, че спомените на работниците — още повече на бившите работници — на дадено предприятие отслабват след толкова дълго време. Освен това в настоящия случай част от местата на стопанска дейност на Solvay, произвеждащи натриев карбонат (сода), междувременно са закрити²⁶⁸.

316. При все това в хода на първоинстанционното производство Solvay предлага на Общия съд да приведе доказателство, като възстанови щатното разписание на отдела си „Карбонат“ и посочи имената на бившите ръководители, както и датата на тяхното напускане.

317. При особените обстоятелства по този случай повече не е могло да се очаква разумно от Solvay.

318. По-специално обстоятелството, че не е посочил подробно събитията и доказателствата, за които бившите му работници е следвало да предоставят информация, не може да бъде във вреда на жалбоподателя. Все пак предприятието и до днес не

265 — Решение по дело FEG (посочено в бележка под линия 216, точки 56—60) и Решение по дело TU (посочено в бележка под линия 216, точки 64, 67 и 69).

266 — Решение по дело TU (посочено в бележка под линия 216, точка 69) и Решение по дело FEG (посочено в бележка под линия 216, точка 56).

267 — Решение по дело FEG (посочено в бележка под линия 216, точки 57 и 58) и Решение по дело TU (посочено в бележка под линия 216, точки 64—69).

268 — Във връзка с това Solvay посочва местата на стопанска дейност, които има в Таваух (Франция), Couillet (Белгия) и Heilbronn (Германия).

е запознато с всички части от преписката, които всъщност е трябвало да му бъдат представени²⁶⁹. Не може да се изисква от Solvay да докаже дали и до каква степен бившите му работници са щели да могат да предоставят информация за загубените части от преписката по производството, чието съдържание е неизвестно и до които по време на производството въобще не е имало достъп.

319. Казано съвсем общо, изискванията за доказването на засягане на възможността за защита поради изтичане на определен период не могат да бъдат толкова високи, че за засегнатото предприятие да стане практически невъзможно или да бъде прекомерно затруднено да приведе каквото и да било доказателство.

320. С оглед на безвъзвратната загуба на част от преписката, съдържаща по всяка вероятност кореспонденция на Комисията с трети предприятия²⁷⁰, няма как да се изключи, че напусналите работници на Solvay, ако бъде осъществена връзка с тях, са щели да могат да помогнат на предприятието за неговата защита. По-специално не може да се изключи, че посочените работници са щели да предоставят информация относно контекста, за който не е било възможно да се направи ясно заключение въз основа само на използването на писмени документи.

321. От предходното следва, че са налице достатъчно данни да се приеме, че прекомерната продължителност на производството е засегнала възможността на Solvay

да се защитава срещу Комисията. Това обстоятелство само по себе си налага отмяната на спорното решение.

4. Междинно заключение

322. От разглеждането на някои правни въпроси, повдигнати от жалбоподателя на първа инстанция във връзка с достъпа до преписката, правото на изслушване и продължителността на производството, следва, че спорното решение на Комисията (Решение 2003/6) трябва да се отмени изцяло. Поради това не е необходимо да се разглеждат останалите правни основания, изложени от Solvay в първоинстанционното производство.

V — По искането за намаляване на глобата

323. Освен отмяна на обжалваното съдебно решение и на спорното решение²⁷¹ Solvay иска и отмяна или намаляване на глобата, изменена по размер от Общия съд, като обезщетение за вредите, които то твърди, че е претърпяло поради

269 — Вж. по-горе точка 154 и точки 186—206 от настоящото заключение.

270 — Точка 66 от обжалваното съдебно решение.

271 — Вж. по този въпрос раздел IV (точки 15—322) от настоящото заключение.

извънредно дългата продължителност на производството.

с член 340, втора алинея ДФЕС (по-рано член 235 ЕО във връзка с член 288, втора алинея ЕО)²⁷⁵.

324. Според предложеното от мен решение, водещо до отмяна на обжалваното съдебно решение²⁷² и на спорното решение²⁷³, това отделно искане на Solvay се оказва лишено от предмет. Въпреки това за планота по-нататък ще го разгледам при условията на евентуалност.

326. В съдебното заседание Комисията изтъква, че предпочита последния подход, който е очертан в Решение по дело Der Grüne Punkt. Тя обосновава това с необходимостта от ефективно прилагане на конкурентното право. Според нея намаляването на глобата би засегнало ефективно прилагане на европейските правила за конкуренция.

A — Предварителна бележка

327. Това възражение е неубедително.

325. От досегашната практика на Съда могат да се изведат два различни подхода за решаването на проблема за прекомерната продължителност на производството: по дело Baustahlgewebe, по което на засегнатото предприятие е наложена глоба съгласно картелното право, Съдът намалява глобата²⁷⁴. От друга страна, по дело Der Grüne Punkt, по което не е наложена такава глоба, Съдът единствено е посочил на засегнатото предприятие, че то има право да предяви иск за обезщетение за вреди на основание член 268 ДФЕС във връзка

328. От една страна, безспорно прилагането на европейските правила за конкуренция, които са абсолютно необходими за функционирането на вътрешния пазар²⁷⁶, съставлява основна цел на Договорите²⁷⁷. За постигането на тази цел са необходими ефективни и възпиращи санкции.

329. От друга страна, в производство като административното производство в

272 — Вж. по този въпрос по-горе точка 294 от настоящото заключение.

273 — Вж. по този въпрос по-горе точки 298—322 от настоящото заключение.

274 — Решение по дело Baustahlgewebe (посочено в бележка под линия 216, точки 48, 141 и 142).

275 — Решение по дело Der Grüne Punkt (посочено в бележка под линия 216, точка 195).

276 — Решение от 1 юни 1999 г. по дело Eco Swiss (C-126/97, Recueil, стр. I-3055, точка 36) и Решение от 20 септември 2001 г. по дело Coupage и Crehan (C-453/99, Recueil, стр. I-6297, точка 20).

277 — Вж. в това отношение съдебната практика, посочена в бележка под линия 236.

областта на картелите, което има почти наказателноправни характеристики²⁷⁸, е необходимо да се отдаде особено внимание на основните процесуални гаранции. Конкурентното право може да се прилага само със средства, съобразени с изискванията на правовата държава. Това означава, че ако в производство в областта на картелите е нарушено основно право като правото на процес в разумен срок, засегнатото предприятие има право на ефективно средство за защита.

330. Следователно при определянето на санкция за превишаването на разумния срок неизбежно трябва да се спази както изискването за прилагане на правилата за конкуренция, от една страна, така и изискването за наличие на ефективно средство за защита поради нарушаването на основно право, от друга.

331. По съображения за процесуална икономия и за да се осигури на засегнатото предприятие незабавно и ефективно средство за защита Съдът следва, когато е възможно, т.е. в случаите, свързани с налагане на глоби, да следва и занаяпред подхода, очертан от него в Решение по дело *Baustahlgewebe*, посочено по-горе²⁷⁹.

332. Изискването за ефективно прилагане на конкурентното право в такъв случай е изпълнено, ако се запазят констатацията на нарушението и задължението на засегнатото предприятие да го прекрати²⁸⁰. Глобата, първоначално определена от Комисията или от Общия съд, продължава да има възпиращ ефект върху останалите оператори на пазара. Съдът не поставя под съмнение целесъобразността на тази мярка. Методът „*Baustahlgewebe*“ води просто до един вид прихващане на първоначалната глоба със сумата, която се счита за подходящо обезщетение за прекомерната продължителност на производството²⁸¹.

278 — Вж. по този въпрос заключението на генералния адвокат Sharpston, представено на 10 февруари 2011 г. по висшето дело *KME Germany* и др./Комисия (С-272/09 Р, по-специално точка 64), заключението на генералния адвокат Vot, представено на 26 октомври 2010 г. по дело *ArcelorMittal Luxembourg/Комисия* и др. (С-201/09 Р и С-216/09 Р, по-специално точка 41) и по дело *ThyssenKrupp Nirosta/Комисия* (С-325/09 Р, Сборник, стр. I-2359, по-специално точка 49), моето заключение, представено на 3 юли 2007 г. по дело *ETI* и др. (С-280/06, Сборник, стр. I-10893, точка 71) и заключението ми, представено на 23 април 2009 г. по дело *Akzo Nobel* и др./Комисия (посочено в бележка под линия 86, точка 39); в същия смисъл са и моите заключения от 8 септември 2005 г. по дело *FEG* (посочено в бележка под линия 216, точка 108) и по дело *TU* (посочено в бележка под линия 216, точка 100).

279 — Решение по дело *Baustahlgewebe* (посочено в бележка под линия 216, по-специално точка 48). Мимоходом отбелязвам, че самата Комисия изглежда понякога допуска възможността за намаляване на глобата, ако направи извод, че продължителността на воденото от нея административно производство е прекомерна (вж. по този въпрос Решение по дело *FEG* и Решение по дело *TU*, посочени в бележка под линия 216, съответната точка 9).

280 — Вж. по този въпрос по-горе точки 261 и 262 от настоящото заключение.

281 — Вж. в този смисъл Решение по дело *Baustahlgewebe* (посочено в бележка под линия 216, по-специално точка 141).

Б — *Намаляване на глобата*

поведението на жалбоподателя и на компетентните органи.

333. Решение по дело *Baustahlgewebe*²⁸² в крайна сметка се основава на пълната юрисдикция по смисъла на член 261 ДФЕС, която Съдът има във връзка със санкциите в областта на правото относно картелите по силата на член 17 от Регламент № 17²⁸³. Въз основа на това Съдът може по свое усмотрение да отменя, намалява или увеличава наложените глоби или периодични имуществени санкции.

334. В приложение на Решение по дело *Baustahlgewebe* най-напред е необходимо да се прецени продължителността на производството (в това отношение вж. точка 1 по-долу) и след това да се определи значението на евентуалното намаляване на глобата (в това отношение вж. точка 2 по-долу).

1. По прекомерната продължителност на административното и съдебното производство

335. Както вече бе посочено²⁸⁴, разумният характер на продължителността на дадено производство се преценява в зависимост от обстоятелствата, присъщи на всяко дело, и по-специално от значимостта на спора за заинтересуваната страна, от сложността на делото, както и от

336. Във връзка с това отделните етапи от производството следва да бъдат разгледани самостоятелно, но е необходима и цялостна преценка на продължителността на административните и съдебните производства²⁸⁵.

337. От гледна точка на принципа за разумния срок трудности възникват преди всичко по отношение на два от етапите на производството: периодът на пълно бездействие на Комисията в първото производство по обжалване (производството по съединени дела С-287/95 P и С-288/95 P) и второто производство пред Общия съд (производството по дело T-57/01)²⁸⁶.

338. Вече бе установено²⁸⁷, че *бездействието на Комисията* в продължение на четири години и седем месеца между юли 1995 г. и април 2000 г., т.е. по време на първото производство по обжалване, е нарушило основното право на Solvay на процес в разумен срок. Следователно за целите на настоящото производство не е нужно да се разглежда въпросът дали за същия период отговорност за прекомерна

282 — Решение по дело *Baustahlgewebe* (посочено в бележка под линия 216, точки 48 и 142).

283 — Що се отнася до бъдещи случаи: член 31 от Регламент № 1/2003.

284 — Вж. по-горе точка 237 от настоящото заключение.

285 — Вж. по-горе по-специално точки 238—241 от настоящото заключение.

286 — Вж. във връзка с това хронологичния преглед в точка 11 от настоящото заключение.

287 — Вж. по-горе точки 306—310 от настоящото заключение.

продължителност на производството носи и Съдът поради продължителност от четири години и седем месеца на производството по обжалване пред него.

339. Що се отнася до *второто производство пред Общия съд* (по дело T-57/01), на пръв поглед неговата продължителност от осем години и девет месеца изглежда прекалено голяма.

340. Както жалбоподателят правилно посочва, толкова дълго време за проучване на делото в настоящия случай не може да се оправдае с каквато и да била сложност на делото: страните в производството пред Общия съд са само две, времето и разходите за превод са незначителни²⁸⁸, а повдигнатите от страните фактически и правни въпроси не са с изключителна трудност. Макар да е съществувала връзка с паралелно висящото дело T-58/01, идентичността на много от правните основания на жалбите, изтъкнати по двете дела, би следвало да е улеснила предварителното им проучване и така по-скоро да е ускорила, отколкото забавила производството.

341. До голяма степен забавянето на производството със сигурност се дължи на необходимостта на Solvay да се даде възможност да се запознае с преписката по административното производство в хода на съдебното производство²⁸⁹. Обстоятелството обаче, че за това са били необходими една година и половина и дори две години, ако се включи времето, през което са подадени писмените становища от страните²⁹⁰, е напълно неприемливо. Тази загуба на време не може да бъде в тежест на Solvay. Общият съд е трябвало евентуално да определи ясни срокове на Комисията и да направи необходимите изводи при евентуално неспазване на тези срокове.

342. Освен това се установяват и някои периоди на продължително бездействие от страна на Общия съд в хода на първоинстанционното производство. Като пример следва да се посочат по-специално двадесет и деветте месеца, изтекли в промеждутъка между становището на Комисията за ползата от някои документи за защитата на Solvay и откриването на устната фаза на производството²⁹¹. Също така трябва да се посочи и периодът от почти осемнадесет месеца, изминал между съдебното заседание от 26 юни 2008 г. и постановяването на

288 — Поради това че езикът на производството е френски, писмените становища на всички страни в производството са съставени на езика, на който е разисквано обжалваното съдебно решение. Незначителна административна тежест във връзка с превода е имало само в началото на съдебното производство за целите на публикуването в *Официален вестник на Европейските общности* (вж. член 24, параграф 6 от Процедурния правилник на Общия съд). Възникналата в края на първоинстанционното производство необходимост от време с оглед превода за целите на публикуването на обжалваното съдебно решение не е била пречка Общият съд да се произнесе и да връчи текста на решението на езика на производството веднага след като са приключили разискванията по него.

289 — Точки 57—66 от обжалваното съдебно решение.

290 — На 19 декември 2003 г. Комисията е приканена от Общия съд да представи подробен опис на всички документи в преписката по административното производство. На 14 април 2005 г. Solvay се запознава с представените от Комисията части от преписката (точки 57 и 67 от обжалваното съдебно решение). С добавянето на времето до представеното на 18 ноември 2005 г. от Комисията становище за ползата от въпросните части от преписката за защитата на Solvay периодът достига почти две години.

291 — Комисията представя становището си на 18 ноември 2005 г., а устната фаза на производството е открита през май 2008 г. (точки 68 и 72 от обжалваното съдебно решение).

обжалваното съдебно решение на 17 декември 2009 г.²⁹²

343. От само себе си се разбира, че проблеми с вътрешната организация на дейността на Общия съд, като например свързаните с редовното обновяване на състава на съдите или с възпрепятстването на съдии, не бива да бъдат в тежест на страните в процеса²⁹³.

344. При това положение продължителността както на административното, така и на съдебното производство в настоящия случай е прекомерна.

345. Това впечатление се потвърждава от прегледа на общата продължителност на всички етапи от административното и съдебното производство в настоящия случай:

— в съответствие с практиката на ЕСПЧ по член 6, параграф 1 от ЕКПЧ за начална дата при изчисляването на продължителността на производството следва да се вземе датата, на която на

Solvay за първи път са наложени мерки, които са взети въз основа на подозрението срещу него и са имали съществени последици за положението му²⁹⁴. В настоящия случай тази начална дата е била много преди изложението на възраженията (което може да се сравни с официално „обвинение“): тя съвпада и с датата, на която Комисията провежда през април 1989 г. претърсване на помещенията на Solvay²⁹⁵,

— производството никога не е прекратявано,

— за вероятна крайна дата следва да се счита датата, на която ще се постанови решението на Съда в настоящото производство по обжалване²⁹⁶.

346. До днешна дата общата продължителност на производството вече е двадесет и две години. Не е нужно да се разглежда въпросът дали такава голяма продължителност на производството може въобще да бъде обоснована. Във всички случаи такава обосновка би изисквала да са налице извънредни обстоятелства, като например

292 — За сравнение: по дело Baustahlgewebe, по което Общият съд съединява единадесет свързани дела за целите на устната фаза на производството, Съдът приема, че е налице нарушение на принципа за разумния срок, тъй като в първоинстанционното производство между края на писмената фаза и решението за започване на устната фаза на производството са изтекли 32 месеца, а между приключването на устната фаза и постановяването на съдебното решение на Общия съд — 22 месеца (Решение по дело Baustahlgewebe, посочено в бележка под линия 216, точки 45 и 46).

293 — Вж. по този въпрос моето заключение от 4 март 2010 г. по дело Gogos/Комисия, посочено в бележка под линия 26, точка 88.

294 — ЕСПЧ (голямо отделение), Решение по дело Pedersen и Baadsgaard c/y Дания от 17 декември 2004 г., жалба № 49017/99, Recueil des arrêts et décisions 2004-XI, § 44; вж. в същия смисъл Решение по дело Ringelsen c/y Австрия от 16 юли 1971 г., серия А, № 13, § 110 и Решение по дело Hozee c/y Нидерландия от 22 май 1998 г., Recueil des arrêts et décisions 1998-III, § 43.

295 — Решение по дело PVC II (посочено в бележка под линия 105, точка 183); като цяло по този въпрос вж. моето заключение от 8 декември 2005 г. по дело FEG (посочено в бележка под линия 216, точки 108—112) и по дело TU (посочено в бележка под линия 216, точки 100—104).

296 — ЕСПЧ, Решение по дело König c/y Германия от 28 юни 1978 г., серия А, № 27, жалба № 6232/73, § 98 и Решение по дело Eckle c/y Германия, посочено в бележка под линия 222, § 76.

особена сложност на фактическите и правните въпроси, подлежащи на разискване, както и значителната вина на засегнатото предприятие за определени забавяния на производството. В случая очевидно не са налице такива обстоятелства.

347. Само мимоходом ще обърна внимание, че фактът, че все още не е изтекла давността за преследване на нарушенията, сам по себе си не е достатъчен, за да бъде обоснована общата продължителност на производството²⁹⁷. Давностният срок всъщност само определя максималния период, през който е възможно да се предприемат мерки за налагане на глоба за нарушения на европейските правила за конкуренция. В рамките на давностния срок принципът за разумния срок изисква разследването и вземането на решение да протичат бързо и да се избягват периоди на бездействие, които не могат да бъдат обосновани. Всъщност в рамките на висящо производство засегнатите предприятия са под силно напрежение и изобщо нямат сигурност кога ще приключи

производството и какъв ще бъде неговият изход. В тази ситуация принципът на разумния срок им предоставя по-голяма защита, отколкото предоставя давността за преследване на нарушенията²⁹⁸.

348. С оглед на всичко изложено по-горе правя извод, че е нарушено основното право на Solvay на процес в разумен срок.

349. Следователно в приложение на Решение по дело *Baustahlgewebe*²⁹⁹ обжалваното съдебно решение би трябвало да бъде отменено поради прекомерна продължителност на производството поне доколкото с това решение размерът на глобата се определя на 19 милиона евро.

297 — Давностният срок е пет години, считано от момента на прекратяване на нарушението, и се прекъсва с всяко действие по разследване или преследване на нарушението. Абсолютната давност за преследване на нарушенията изтича най-късно в деня, когато изтича срок, два пъти по-дълъг от срока на давността, ако Комисията не е наложила глоба или друга санкция. Давността за преследване обаче се спира за времето, през което решението на Комисията е предмет на висящо производство пред Съда на Европейските общности. Като цяло по този въпрос вж. членове 1—3 от Регламент (ЕИО) № 2988/74 на Съвета от 26 ноември 1974 година относно давността при налагане и изпълнение на санкции в областта на правото на транспорт и на конкуренция на Европейската икономическа общност (ОВ L 319, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 1, стр. 78); в бъдеще ще се прилага член 25 от Регламент № 1/2003. В заключението си по дело *ArcelorMittal Luxembourg/Комисия* (посочено в бележка под линия 144, по-специално точки 66—81 и 245—251) и в заключението си по дело *ThyssenKrupp Nirosta/Комисия* (посочено в бележка под линия 144, по-специално точки 177—212) генералният адвокат Vot разглежда различни въпроси във връзка с давността и нейното спиране по време на висящо съдебно производство.

2. По размера, с който трябва да бъде намалена глобата

350. В отговор на въпрос по време на съдебното заседание позициите на страните относно евентуалния размер, с който да

298 — Вж. моето заключение по дело FEG, посочено в бележка под линия 216, точка 111 и моето заключение по дело TU, посочено в бележка под линия 216, точка 103.

299 — Решение по дело *Baustahlgewebe*, посочено в бележка под линия 216, точки 48 и 142.

бъде намалена глобата в настоящия случай, рязко се различават. Докато Solvay иска, предвид продължителността на производството, глобата да бъде намалена до такава степен, че санкцията да бъде само символична, Комисията заема диаметрално противоположна позиция: според нея не глобата, а нейното намаляване следва да бъде символично.

351. По дело *Baustahlgewebe* — единственият досега наличен пример — размерът, с който Съдът намалява глобата, е незначителен: глобата, определена от Общия съд на 3 милиона екю, е намалена с 50 000 екю³⁰⁰; това съответства на намаляване от точно 1,67%.

352. Съмнително е дали такова незначително намаляване на глобата и тук би било подходящо в светлината на изискванията на ЕКПЧ. Съгласно практиката на ЕСПЧ по член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, която по силата на член 52, параграф 3, първо изречение от Хартата на основните права

трябва да бъде взета предвид и в правото на Съюза, от решаващо значение с оглед на обезщетението е доколко е превишен разумният срок³⁰¹.

353. В настоящия случай както отделните етапи на административното и съдебното производство, така и всички етапи на производството, взети заедно, се характеризират със съществено превишаване на разумния срок: бездействие от над четири години и седем месеца в рамките на административното производство³⁰², първоинстанционно съдебно производство от осем години и девет месеца³⁰³ и обща продължителност на производството от двадесет и две години до днес³⁰⁴ надхвърлят — при липсата на извънредни обстоятелства — всякакъв срок, който може да се приеме за разумен.

354. При това положение незначителното по размер намаляване на глобата, извършено от Съда в Решение по дело *Baustahlgewebe*, посочено по-горе, и както изглежда Комисията предлага в настоящия случай, в никакъв случай не би било целесъобразно.

300 — Решение по дело *Baustahlgewebe*, посочено в бележка под линия 216, точки 141 и 142.

301 — ЕСПЧ, Решение по дело *Dželili c/y Германия*, посочено в бележка под линия 232, § 103 и Решение по дело *Ommer c/y Германия*, посочено в бележка под линия 231, § 50.

302 — Вж. по-горе точки 306—310 и точка 338 от настоящото заключение.

303 — Вж. по-горе точки 339—343 от настоящото заключение.

304 — Вж. по-горе точки 345 и 346 от настоящото заключение.

355. Нарушението на основно право вследствие на прекомерна продължителност на производството изисква ефективна санкция. В това отношение трябва да се вземе предвид, от една страна, тежестта на извършеното от засегнатото предприятие нарушение и от друга, тежестта на нарушението на основното право, до което води прекомерната продължителност на производството³⁰⁵.

356. В настоящия случай следва да се приеме, че е налице тежко нарушение на основното право на процес в разумен срок. Това обосновава значително намаляване на глобата. Същевременно обаче трябва да се има предвид, че според констатациите на Комисията търговските практики на Solvay съставляват „особено тежки нарушения“ на едно от основните правила за вътрешния пазар (член 82 ЕО)³⁰⁶. Ето защо след преценка на всички обстоятелства в конкретния случай считам за подходящо глобата да се намали с 50%. Във връзка с това като отправна точка за изчисленията следва да се използва глобата в размера, определен от Общия съд.

305 — В този смисъл ЕСПЧ, Решение по дело *Eckle c/y Германия* (член 50), посочено в бележка под линия 233, § 24.

306 — Съображение 191 от спорното решение. Общият съд потвърждава дадената от Комисията квалификация на участието на Solvay в картела като „тежко нарушение“ и уточнява, че нито един от изложените от Solvay доводи не дава основание да се приеме, че Комисията е преценила неправилно тежестта на нарушенията (точки 499 и 501 от обжалваното съдебно решение). В производството по обжалване пред Съда Solvay не оспорва тази част от обжалваното съдебно решение.

357. В случай че Съдът не отмени обжалваното съдебно решение изцяло и не отмени спорното решение³⁰⁷, предлагам поне глобата от 19 милиона евро да се намали с 50%.

VI — По съдебните разноски

358. Съгласно член 122, първа алинея от Процедурния правилник, когато жалбата е основателна и окончателното решение по правния спор се взема от Съда, той се произнася по съдебните разноски.

359. По силата на член 69, параграф 2 във връзка с член 118 от Процедурния правилник загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. Тъй като дружество Solvay е направило искане да се осъди Комисията да заплати съдебните разноски във връзка с производството по обжалване пред Съда и тези в производството пред Общия съд, а изложените от Комисията правни основания са отхвърлени и на двете инстанции, последната трябва да понесе съдебните разноски, направени в двете производства.

307 — Вж. по този въпрос по-горе по-специално точки 294 и 322 от настоящото заключение.

VII — Заключение

360. С оглед на предходните съображения предлагам на Съда да се произнесе, както следва:

- 1) Отменя Решение на Общия съд от 17 декември 2009 г. по дело T-57/01, Solvay/Комисия.
- 2) Отменя Решение 2003/6/ЕО на Комисията от 13 декември 2000 г.
- 3) Комисията понася съдебните разноски в производствата и пред двете инстанции.